

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

2

ADALET KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

12 Ocak 2012 Perşembe

ADALET KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

12 Ocak 2012 Perşembe

---0---

K O N U

Sayfa

**Çek Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Tasarısı**

1:60

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:36

Geneli Üzerinde Görüşmeler

1:36

Sadullah ERGİN (Adalet Bakanı)

(Hatay)

1:4,5,15:16,
21:23,35

Sinan Aydın AYGÜN

(Ankara)

4,5:7,27:28

Ali Rıza ÖZTÜRK

(Mersin)

7:11,16:21

Murat BAŞESGİOĞLU

(İstanbul)

11:14

Mevlüt AKGÜN

(Karaman)

14:15

Hakkı KÖYLÜ

(Kastamonu)

23:25

Mustafa Kemal ŞERBETÇİOĞLU

(Bursa)

25:26

Celal ADAN

(İstanbul)

26:27

Murat GÖKTÜRK

(Nevşehir)

29

Turgut DİBEK

(Kırklareli)

30

Ferit Mevlüt ASLANOĞLU	(İstanbul)	30:32
Yıldırım M. RAMAZANOĞLU	(Kahramanmaraş)	33:34

İKİNCİ OTURUM 37:60

Madde 1		37
Dilek AKAGÜN YILMAZ	(Uşak)	37:39
Madde 2		39
Hakkı KÖYLÜ	(Kastamonu)	39
Prof. Dr. İzzet ÖZGENÇ		40
Madde 3		40
Buket HİMMETOĞLU (Türkiye Bankalar Birliği Temsilcisi)		41,42
Önerge		42
Gerekçe		42
Önerge		42:43
Gerekçe		43
Sadullah ERGİN (Adalet Bakanı)	(Hatay)	43
Önergeler		43:44
Gerekçe		44
Prof. Dr. İzzet ÖZGENÇ		45
Madde 4		45:46
Madde 5		46
Buket HİMMETOĞLU (Türkiye Bankalar Birliği Temsilcisi)		46
Sadullah ERGİN (Adalet Bakanı)	(Hatay)	46:47
Madde 6		47
İskender ELVERDİ (TOBB Hukuk Müşaviri)		47:48
Bülent TEZCAN	(Aydın)	48:49
Buket HİMMETOĞLU (Türkiye Bankalar Birliği Temsilcisi)		49:50
Savcı Tayyar Cem Eralp (Cumhuriyet Başsavcılığı Temsilcisi)		50
Önerge		50:51
Gerekçe		51:52
Önerge		52
Gerekçe		52
Önerge		52
Gerekçe		53
Sadullah ERGİN (Adalet Bakanı)	(Hatay)	53
Önerge		53:54
Gerekçe		54
Sadullah ERGİN (Adalet Bakanı)	(Hatay)	54
Hakkı KÖYLÜ	(Kastamonu)	54
Önerge		54:55
Gerekçe		55
Sadullah ERGİN (Adalet Bakanı)	(Hatay)	55
Tekriri Müzakere Önergisi		55:56
Buket HİMMETOĞLU (Türkiye Bankalar Birliği Temsilcisi)		56:57

Önerge	57
Gerekçe	57
Buket HİMMETOĞLU (Türkiye Bankalar Birliği Temsilcisi)	58
Madde 7, 8	59

Açılma Saati: 10.40
Kapanma 15.09
Saati:

12 Ocak 2012 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 10.40

BAŞKAN : Ahmet İYİMAYA (Ankara)

BAŞKAN VEKİLİ : Hakkı KÖYLÜ (Kastamonu)

SÖZCÜ : Yılmaz TUNÇ (Bartın)

KÂTİP : Harun TÜFEKÇİ (Konya)

-----0-----

BAŞKAN – Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Komisyonumuzun misafir üyeleri, Değerli Bakanım, değerli katılımcılar; toplantı yeter sayımız vardır, toplantıyı açıyorum, çalışmalarını başlatıyorum, verimli çalışma yapılmasını diliyorum.

Gündemimiz bir tasarı ve iki tekliften oluşmaktadır. Çek Kanunu'na ilişkindir. Birincisi tasarıdır, ikincisi Ankara Milletvekili Sinan Aygün'ün, üçüncüsü Mersin Milletvekili -Komisyon Üyemiz- Ali Rıza Öztürk'ün Çek Kanunu hakkındaki değişiklik teklifleridir. Teklifler ve tasarı arasında İç Tüzük'ümüzün 35'inci maddesinde aranan irtibat vardır.

Her iki teklifin tasarıyla birleştirilmesini yüksek onayınıza sunuyorum: Kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Oy birliğiyle teklif ve tasarıların birleştirilmesi ve işlemin tasarı üzerinden yürütülmesi kararlaştırılmıştır.

Şimdi tasarı sahibi yürütme organının temsilcisine, sonra ikinci sıradaki teklif sahibine, sonra üçüncü sıradaki teklif sahibine dilekleri hâlinde söz vereceğim.

Buyurun Sayın Bakanım.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Toplumda çokça şikâyet edilen, serzenilen ve uzunca bir zamandır tartışılan bir konuyu bugün düzenlemeye gayret edeceğiz, çalışmalarımızın hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Esas itibarıyla önünüze gelmiş olan tasarıda karşılıksız çek keşide etmenin ceza hukukunun koruma alanında çıkartılması öngörülmektedir, bunun da temel gerekçesi ölçülülük ilkesi, ekonomik suça ekonomik yaptırım ilkesidir. Anayasa'mızın 13'üncü maddesinde temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasında ölçülülük ilkesine riayet edileceği düzenlenmiştir. Yaptırımların orantılı olması ve ceza hukukunun son çare olma özelliği bu anayasal ilkenin bir yansımasıdır. Ceza hukuku toplumsal barışın devamı bakımından başvurulması kaçınılmaz olduğu zaman devreye girmelidir. Medeni hukuk

veya kamu hukuku gibi başka araçlar yeterli olduğu zamanlarda ceza hukuku arkada plana çekilmelidir. Buna göre para cezasının veya diğer idari yaptırımların uygulanabileceği durumlarda hürriyeti bağlayıcı cezalar verilmemelidir. Ekonomik nitelikteki suçların yaptırımının hapis cezasından ziyade, mali nitelikte olmasını vurgulayan ve ceza hukukunun son dönemde gelişen önemli ilkelerinden biri de “ekonomik suça ekonomik ceza verilmesi” ilkesidir. 5941 sayılı Çek Yasası’nın 5’inci maddesinde karşılıksız çek keşide etme suçu için adli para cezası öngörülmüş olmasına karşılık, bu para cezasının ödenememesi durumunda infazı para cezasının hapis cezasına dönüştürülmesi suretiyle yerine getirilmektedir. Bu nedenle, adli nitelikteki bu yaptırım gerek uygulamada gerekse doktrinde uzun zamandır eleştirilere maruz kalmıştır. Bununla birlikte borcunu ödeyemeyen kişi hakkında infaz aşamasında hapis cezası uygulanması bu kişinin ticari hayatının ciddi şekilde sarsılmasına ve sona ermesine neden olmakta ve borçlarını ödeyebilme ihtimalini de ortadan kaldırmaktadır. Öte yandan, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne ek 1’inci Protokol’de tanınmış bulunan haklardan ve özgürlüklerden başka haklar tanıyan 4 numaralı Protokol’ün 1’inci maddesinde “Hiç kimse yalnızca akdi ilişkiden doğan bir yükümlülüğü yerine getirememiş olmasından dolayı özgürlüğünden yoksun bırakılmaz.” ve yine Anayasa’mızın 38’inci maddesinde “Hiç kimse, yalnızca sözleşmeden doğan bir yükümlülüğü yerine getirememesinden dolayı özgürlüğünden alıkonulamaz.” hükümlerine yer verilmiştir. Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa’ya aykırı bulunmasa da karşılıksız çek keşide etme suçu için öngörülen adli para cezasının infaz sırasında hapis cezasına dönüşmesi eleştirilmeye devam edilmektedir.

Değerli milletvekillerimiz, Kıymetli Başkanım; karşılıksız çek keşide etme fiilinin yaptırımı bu tasarı ile ve arkadaşlarımızın teklifleriyle birleşen hâliyle hürriyeti bağlayıcı cezayı yürürlükten kaldırma şeklinde öngörülmektedir. Çek Yasası’ndan kaynaklanan, yukarıda sayılan olumsuzlukları gidermek amacıyla akla gelecek ilk çözüm karşılıksız çek keşide etmenin suç olmaktan çıkarılmak suretiyle bu eylem için herhangi bir yaptırım uygulanmamasıdır. Ancak çekin ekonomik hayatta ifa ettiği görevde bir zafiyet yaşanmaması için karşılıksız çek keşide etme eyleminin tamamen yaptırımsız bırakılması uygun bir çözüm olarak görülmemektedir. Bu nedenle, karşılıksız çek keşide etme eylemi için idari nitelikte bir yaptırım uygulanması durumunda hem karşılıksız çek keşide etme fiilî yaptırımsız kalmayacak hem de yukarıda saydığımız sakıncalar giderilmiş olacaktır. Tasarımızda karşılıksız çek keşide etme eylemi için yaptırım olarak idari nitelikte bir tedbir olarak çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı uygulanması öngörülmektedir. Karşılıksız çek keşide etme eylemine idari yaptırım uygulaması durumunda en önemli sorun bu idari yaptırımın hangi merci tarafından uygulanacağı konusudur. Bu yaptırımı uygulamaya uygun ülke çapında teşkilatı bulunan bir idari yapı bulunmadığından cumhuriyet savcıları tarafından bu yaptırımın uygulanması çözüm olarak

öngörülmüştür. İdari yaptırımın cumhuriyet savcıları tarafından uygulanmasının diğer bir nedeni de çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı bakımından işleyen sistemin devam etmesinin sağlanması amaçlanmıştır. Çek Kanunu'nun 5'inci maddesinin 8'inci fıkrasına göre çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararına ilişkin bilgiler, güvenli elektronik imza ile imzalandıktan sonra, Adalet Bakanlığı Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi aracılığıyla Merkez Bankasına elektronik ortamda bildirilmektedir. Bu yasağın adli makamlar dışında bir merci tarafından verilmesi durumunda yeni bir sistem ve altyapı kurulmasına ihtiyaç olacaktır.

Tasarıya göre idari yaptırım süreci şu şekilde işleyecektir: "Karşılıksızdır" işlemi yapılması üzerine hamil Cumhuriyet Savcısından çek düzelleme ve çek hesabı açma yasağına karar verilmesini talep edecektir. Bunun üzerine Cumhuriyet Savcısı Kabahatler Kanunu hükümlerine göre çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağına karar verecektir. Cumhuriyet Savcısı tarafından verilen idari yaptırım kararı hakkında yasaklama kararı verilen kişiye Kabahatler Kanunu'nun 26'ncı maddesine göre tebliğ yapılacaktır. Hakkında çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı verilen kişi bu karara karşı Kabahatler Yasası hükümleri uyarınca başvuru yoluna gidebilecektir. Yapılan başvurunun kabulü hâlinde yasak kaldırılacak ve durum Merkez Bankasına bildirilecektir. Eski düzenlemeye paralel olarak karşılıksız kalan çek bedelini faizi ile birlikte tamamen ödeyen kişi hakkındaki çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kaldırılacak ve bu durum Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasına bildirilecektir. Tedbir kararının verildiği Cumhuriyet Başsavcılığına başvurularak talebin geri alınması hâlinde de bu yasak kaldırılacaktır. Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararının verildiği tarihten itibaren on yıl geçmesi hâlinde de Merkez Bankasınca resen bu yasak kaldırılacaktır.

Değerli Başkanım, kıymetli milletvekillerimiz; 5941 sayılı Çek Kanunu, bankalara ibraz veya iade edilmemiş çek yaprakları için bankaların yükümlülükleri konusunda belirli bir süre sınırı öngörmemiştir. Bundan dolayı bankalar tarafından bastırılıp müşterilerine verilen çek yaprakları her zaman keşide edilebilmekte ve çek yaprakları bankaya ibraz ya da iade edilmedikleri sürece banka ile müşteri arasındaki gayrinakdî kredi ilişkisi süresiz olarak devam etmektedir. Üstelik bankaya hiçbir şekilde iade edilmediği hâlde kullanılmayan çek yaprakları sayısı oldukça büyük rakamlara ulaşmıştır. Bu nedenlerle, çekin üzerinde yazılı baskı tarihinden itibaren beş yıl içinde çekin ibraz edilmemesi hâlinde muhatap bankanın ödemekle yükümlü olduğu tutara ilişkin yükümlülüğün sona ereceği yönünde bir düzenleme de bu tasarı içerisinde mevcuttur.

Yine 5941 sayılı Yasa'nın 7'nici maddesinin 9'uncu fıkrasına göre hamiline çek defteri yaprağını kullanmadan hamiline çek düzenleyen kişi, bu aykırılığı içeren her bir çekle ilgili olarak, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılmaktadır. Ancak pek çok kişi suç işleme kastı olmamasına rağmen, eski alışkanlıklarının da devamıyla hamiline çek yaprağı kullanmaktan şu anda uygulanmasına

devam etmektedir bu uygulama. Yaşanan bu sorunun giderilmesi amacıyla da hamiline çek defteri yaprağını kullanmadan hamiline çek düzenleme fiilî için öngörülen adli nitelikteki yaptırım idari nitelikte bir yaptırımla değiştirilmektedir.

Düzenleme tarihinden önce ibraz yasağı, bu yasak geçmiş dönemlerde konulmuş idi, bunun da uzatılması öngörülmektedir. Bildiğiniz gibi 31/12/2011 tarihine kadar uzatılmış olan bu ibraz yasağı tasarı ile yeniden uzatılmakta ve bu sürenin 31/12/2017'ye kadar uzatılması ve bu tarihe kadar da ibraz tarihi çek üzerinde yazılı tarihten önce yapılamayacaktır düzenlemeye göre.

Ayrıca, tasarıyla ilgili bir geçiş hükmü öngörülmektedir, bunu da tasarı görüşülürken değerlendireceğiz.

Ben, son olarak tasarının sağlayacağı faydalara birkaç cümle değinerek sözlerimi bitirmek istiyorum. Bu tasarımızın milletvekillerimizin teklifiyle birleştirilmiş hâliyle Komisyonumuzdan ve Genel Kurulumuzdan geçmesi hâlinde ceza hukuku yaptırımlarının orantılı olması ve ceza hukukunun son çare olma özelliğine uyum sağlanmış olacaktır. Ayrıca, adli para cezasının ödenmemesi durumunda infazın hapis cezasına dönüştürülmek suretiyle yapılmasından kaynaklanan sıkıntılar giderilmiş olacaktır. Borçlu devlete para cezası ödemek zorunda olmayacağından alacaklının alacağına kavuşması ihtimalî yükselecektir. Uygulamada karşılıksız çek keşide etme suçunun şeklî suç olarak görülmesi ve bu suçun esasen kasten işlenebilecek bir suç olmasına rağmen kişinin kastının aranmamasından kaynaklanan olumsuzluklar giderilmiş olacaktır. Yine uyuşmazlık ceza adalet sistemi dışına çıkmış olacağından karşılıksız çek keşide etme eyleminin mahkemelere ve Yargıtaya yığılması önlenmiş olacaktır. İdari yaptırımın cumhuriyet savcıları tarafından uygulanması nedeniyle uyuşmazlıklar cumhuriyet savcılarının önlerine gelmeye devam edeceğinden savcıların iş yükü bakımından beklenen neticeler kısmen elde edilmekle birlikte mevcut durumla kıyaslandığında orada da önemli bir rahatlama olacaktır.

Ben bu çalışmaya katkı sunacak değerli üyelerimize şimdiden teşekkür ediyorum ve tasarının, çalışmanın hayırlı olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN - Çok teşekkür ediyorum.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Ben bir şey sorabilir miyim efendim sayılarla ilgili?

BAŞKAN – Tabii, Bakana soru sorabilirsiniz.

Buyurun.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Sayın Bakanım, şu anda cezaevinde bununla ilgili kaç vatandaşımız hükümlü olarak veya tutuklu olarak yatmaktadır? Birinci derece mahkemelerde kaç kişinin çeki beklemektedir? İkinci derece mahkemelerinde, Yargıtayda da kaç tane karşılıksız çek suçu beklemektedir. Bu rakamları, yuvarlak efendim, 300 bin, 200 bin gibi...

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Değerli milletvekillerimiz, şu anda cezaevlerimizde 1.457 kişi gözüküyor bizdeki rakamlarda, ceza infaz kurumlarında 3167 sayılı Yasa'dan dolayı 1.340 kişi görülüyor, 5941 sayılı Yasa uygulamasından da 117 olmak üzere toplam 1.457 kişinin cezaevinde olduğuna dair bizdeki kayıtlar böyle. Yargıtayda savcılık ve dairelerde bulunan dosya sayısı 217.165 civarında, şu anda savcılıklarda ve ilk derece mahkemelerinde de 400 bin civarında dosya olduğu değerlendirilmektedir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Evet, Sinan Bey konuşacak mısınız?

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Tabii, efendim.

BAŞKAN - 2 numaralı sırada yer alan teklifin sahibi Sinan Aygün.

Sinan Bey, buyurun.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım; öncelikle ben bu Komisyonun üyesi değilim ama otuz iki yıllık ticaret yapan bir kişi, on dört yıllık oda başkanlığı yapan bir kişi, sekiz yıllık da Odalar ve Borsalar Birliği Konseyi Başkanlığı yapan bir kişi olarak bu konunun önemli bir sorun olduğunu biliyordum. Bununla ilgili de Sayın Bakanım hatırlayacaklar, Ankara Ticaret Odası Başkanı olarak da Sayın Bakanımızı ziyarete gelmiştik heyet hâlinde, yönetim kurulu olarak ziyarete gelmiştik, orada da bu konuyu arz etmiştik, orada da bu konunun içinden çıkamamıştık. Niye çıkamamıştık? Bir alacaklısı var, bir borçlusu vardı bu işin. Ama o günden bugüne geldiğimiz zaman hem Sayın Bakanımın biraz evvel arz ettiği gibi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin sözleşmesi bizim başımıza bela olacak, şu andaki rakam 1.457 ama Yargıtayda 217.961, Savcılıkta 400 bin rakamı var, bu rakamlar da çığ gibi gelecek, bunların altından kalkılması mümkün olmayacak.

Şimdi, ben biraz evvel de söylediğim gibi otuz iki yıldır ticaret yapıyorum. Hele çıkarılan bu kanunda ben borcumu öderim, alacaklıyım veya verecekiyim, devlet buradan idari para, adli para cezası bir ceza alıyor, bu cezanın ne anlamı var? Yani benim 10 lira borcum var, 10 lira ödemeye çalışırken bir de karşıma devlet çıkıyor, “10 lira da bana vereceksin.” diyor. Ya bırak şu 10 lirayı ödeyeyim ben. Peki, devletin 10 lirasını ödemezsem hapse giriyorum, vatandaşın 10 lirasını ödemezsem bana bir şey olmuyor. Böyle o zaman çıkarılmış bir kanun, bunun neresinden biz çabucak döner isek iyi olacağını düşünüyorum. Ben bununla ilgili olarak milletvekili seçildiğimiz 12 Hazirandan sonra, zaten malumunuz üzere 1 Ekime kadar bir şey yapmadık ama ben bu boşlukta çalıştım, önce Sayın Genel Başkanım Kemal Kılıçdaroğlu'na konuyu arz ettim, sonra grup başkan vekillerime konuyu arz ettim, sonra hukukçularımızla bu konuyu tartıştık, bir kanun teklifi hazırlamam konusunda onlardan talimat aldım. Bu kanun teklifini hazırladıktan sonra da sağ olsunlar Sayın Adalet

Bakanımı ziyarete gittim, beni bir buçuk saat boyunca dinledi, elimdeki kanun teklifi tasarısını aldı, bana gelen mektupları kendisine teslim ettim, orada da bu konuyu detaylıca tartıştık, daha sonra, belirli bir süreçten sonra Bakanlar Kuruluna gitti, Bakanlar Kurulundan Sayın Başbakanımızın imzasıyla buraya kadar geldi. Biz bunu Ticaret Odası Başkanıken de bu suçun, bu cezanın hapis cezası olmaması gerektiğini sık sık dile getiriyorduk. Çünkü hem Anayasa'nın -Bakanım orayı çok güzel özetledi- 38'inci maddesi buna cevaz vermiyor. Avrupa Birliği'nin 4 no.lu maddesi buna cevaz vermiyor. Şimdi, şu anda şunu da biliyorum: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde örneğin 10 bin liralık bir çek cezası var, adam 10 bin lira ödemedi, cezaevinde yattı ama oradan bize 100 bin dolarlık cezalar geleceğini de biliyorum. Bu rakam topladığınız zaman 600 bin rakamı ediyor. Bu nedir? Türkiye'nin bütçesi bunu kaldırır... Ve bu davalar da oradan kazanılıp geleceğini de biliyorum. Çünkü 4 no.lu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 4 no.lu maddesi mi diyorsunuz, ne diyorsunuz, ben hukukçu olmadığım için anlamıyorum. O madde de zaten bunu engelliyor. O yüzden ben konunun detaylarına girmeyeceğim, sözün özü, hiç kimse bir ekonomik suçtan dolayı hapis cezasına girmesi, “ekonomik suça ekonomik ceza” ilkesi... Bu dolandırıcılık amacıyla yapılıyorsa zaten dolandırıcılık suçu var mevcut kanunlarımızda. Çeki dolandırıcılık amacıyla kullanıyorsa bunu savcılar rahatlıkla tespit edebiliyor zaten. Ama şu anda benim önümde yüzlerce somut örneği var, karşılıksız çeki olanlar da, devlete mal vermiş alamamış ihtilafa düşmüş, devletten 4 trilyon alacağı var, 200 milyar lira için cezaevine girme tehlikesi var şu anda. Bakın, devletten 4 trilyon alacağı var, 200 milyar lira için cezaevine girme tehlikesi var. O yüzden, ben şahsım adına ve partim adına, bunu Genel Başkanım ile konuştuğum için, grup başkan vekilimle konuştuğum için, bu getirilen tasarımı maddeleri gelince tekrar tartışacağız. Güzel bir tasarı, güzel bir kanun çek kullanılmayacak olması ben tüccar olarak söylüyorum, benim bu dönemde çekimi alın ben batırım, iflas ederim. Niçin iflas ederim? Çünkü biz parayı kendimiz yarattık sayın milletvekilleri. Türkiye'deki en büyük para birimi bugün 20 trilyon, 40 trilyon, 80 trilyon, bunu biz kendimiz yarattık. Bir tüccara verebileceğiniz en büyük ceza çek kullanım cezasıdır. Niçin? Mal almaya gitti, tamam kardeşim vereyim, çek ver. “Çek vermiyorum.” Sen eğer bana “Çek vermiyorum.” diyorsan demek ki sana da banka çek vermiyor. Sana niye banka çek vermiyor? Sen çek cezasısın demektir. Kesinlikle mal alması veyahut dolandırması mümkün değildir. Ne olacak? İnsanlar bundan sonra çek yazarken lahana yaprağı yazmayacaklar, çek yaprağını lahana yaprağıyla karıştırmayacaklar. Ben ki biliyorum ki bir esnafın elinde şu anda on koçan, yirmi koçan çekler var, banlardan gitmiş gitmiş almışlar. Yani çek yaprağıyla lahana yaprağının arasında şu anda hiçbir fark yok ama bundan sonra...

BAŞKAN – Fark var. Lahana yaprağıyla çek yaprağı çok farklı birisi yenir...

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Birisi yenmez, doğru söylüyorsun Sayın Başkanım.

O yüzden, bu tasarıda en önemli madde bir insana, tüccara verebileceğiniz en büyük ceza çek kullanmama cezasıdır. Çek defterini elinden alırsanız bu insan gerçekten sıkıntıya girer, ticaret yapamaz. Bunu yapmaması için de buna bir madde vardır herhâlde, “bu tarihten sonra karşılıksız çek keşide edenler” vardır herhâlde öyle bir madde, Sayın Bakanım var olduğunu söylüyor, piyasalar çekidüzene gelir. Yani ne savcılıklara bu kadar iş düşer ne mahkemeler bu kadar uğraşır. Ben burada başta Sayın Genel Başkanım olmak üzere, daha sonra Sayın Bakanım olmak üzere beni dinlediği için ve Sayın Başkanımıza da Ahmet İyimaya Başkanımıza da -ne zaman Mecliste yakalasam hemen yapışıyordum, Başkanım ne zaman geliyor diye- Bakanlar Kurulumuza bu yasa çok uzatmadan buraya getirdiği için teşekkür ediyorum. Bir teşekkürüm de benim bugün duruşmalarım vardı, duruşmalara sırf bunun için katılmadım, buraya geldim, bana duruşmalardan dolayı müsaade eden heyete de huzurlarınızda teşekkür ediyorum. Çünkü bu kanun benim için önemliydi, burada yüz binlerce insanın istikbali söz konusu.

Sözün özü maddeler gelince konuşmam veya konuşmamam söz konusu olur mu, olmaz mı onu da bilmiyorum ama Sayın Bakanımın anlattığı konuyla, önümüze gelen tasarıyla biz bu kanunu sonuna kadar kanun teklifi sahibi olarak destekliyoruz.

Teşekkür ediyorum efendim, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler, çok sağ olun.

Şimdi, gündemin üçüncü sırasında yer alan teklif sahibi olarak Ali Rıza Öztürk’e söz veriyorum.

Arkadaşlar, çekin, çek suçlarının sistemimizden kalkması yönünde ısrarlı, inatlı ve kopma olmayan bir mücadele verdi Ali Rıza Bey. Yürütme organı büyük bir dönüşüm yaptı. Bugün, aslında bir yasa çıkarmıyoruz, bunu dikkatlerinize sunmak isterim. Parlamento bugün Anayasa’nın 7’nci maddesinde ve 87’nci maddesinde tanımlanan yasa çıkarma yetkisini değil Anayasa’nın 38’inci maddesinde tanımlanan ceza kurma, cezayı ve suçu yürürlükten kaldırma yetkisini -sınırlı bir yetkidir bu- özgün bir yetkiyi kullanıyor. O anlayış içerisinde hatırlatayım.

Buyurun Ali Rıza Bey, faydalanacağız.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Sayın Başkanım, Sayın Bakan, Komisyonumuzun değerli üyeleri; hepinize teşekkür ediyorum.

Sayın Sinan Aygün herkese teşekkür etti ama gerçekten bu çekte, bu cezada sanki ilk defa Sinan Aygün’ün veya Hükûmetin bu tasarısıyla mücadele başlamış gibi 23’üncü Dönemde bu mücadeleyi veren Cumhuriyet Halk Partililere teşekkür etmeyi unuttu.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Onu da sen et benim yerime.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Şimdi, bu, buralara kolay gelmedi Sayın Aygün. Parlamento tutanaklarına bakarsanız, şimdi benim anlattıklarımı dinlerseniz o böyle gökten zembille gelmedi bu kanun tasarısı, Sayın Bakan, buraya şimdi nasıl geldi, onları hep konuşacağız ama olayın boyutunu bilmek lazım yani Sayın Bakan veya Hükûmet laf olsun diye gelmedi bu konulara.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, Sayın Bakanın konuşmasını dinledik. Sayın Bakan, Anayasa'nın 38'inci maddesindeki ekonomik suçlara ekonomik ceza uygulamasının hiç kimsenin ekonomik olaylardan dolayı hürriyeti bağlayıcı ceza almaması nedeniyle bu kanun tasarısının hazırlandığını söyledi. Bugün, bu Komisyonunda Sayın Bakanın söylediklerinin altına imzama atıyorum ancak bizim Sayın Bakana bu sözleri söyletmemiz için dört sene geçmesi mi lazımdı, dört sene birbirimizi kırmamız mı lazımdı? Gece tutanaklara baktım hem Komisyondaki tutanaklara baktım hem Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulundaki konuşmalara baktım, benim konuşma metinlerime baktım, Cumhuriyet Halk Partisi milletvekili arkadaşlarımızın konuşma metinlerine baktım. İşte, Mevlüt Aslanoğlu konuşmuş, çoğu kez de ben konuşmuşum, sağdan soldan AKP'li arkadaşlarımız laf atmış. Biz, bir tek şey istemiştik, demiştik ki: "Karşılıksız çek keşide etme fiili suç olmaktan çıkarılmalıdır. Bu, işte, Anayasa'nın 38'inci maddesine aykırıdır."

Şimdi, Sayın Bakanımızın geçen, 5941 sayılı Kanun geçerken bu Komisyonunda yaptığı bir konuşma var. Tabii, çok şeyler söylemiş de ben Sayın Bakanımızın o konuşmalarını, burada her şeyi söylemeyeceğim, artık önemli olan sonuca gitmek diye düşünüyorum. "Değerli milletvekili arkadaşlarım, konunun bu bölümünde 3167 sayılı Kanun'un 16'ncı maddesinde düzenlenen yaptırımın Anayasa'ya uygunluğu yönünden..." Yani bu karşılıksız çek keşide etme fiilinin Anayasa'ya uygunluğunu savunuyor Sayın Bakan, Vezirköprü Asliye Ceza Mahkemesinin başka bir olay nedeniyle aldığı kararı da o 5941 sayılı Yasa Tasarısı'nı buradan geçirmek için bir gerekçe oluşturuyor. Diyor ki: "Vezirköprü Asliye Ceza Mahkemesinin 3167 sayılı Kanun'un 16'ncı maddesinin birinci fıkrasının Anayasa'nın 38'inci maddesinin sekizinci fıkrasındaki 'Hiç kimse yalnızca sözleşmeden doğan bir yükümlülüğü yerine getirememesinden dolayı özgürlüğünden alıkonulamaz.' hükmüne aykırı olduğundan bahisle açılan dava üzerine Anayasa Mahkemesi vermiş olduğu kararda Türk Ticaret Kanunu'nda kambiyo senetleri arasında düzenlenen çekin temel ilişkide bir sözleşmenin bulunup bulunmamasından bağımsız olarak kambiyo hukukuna özgü, özel bir havale olduğu, hatır senetlerinde olduğu gibi taraflar arasında herhangi bir sözleşme ilişkisinin bulunmadığı veya temelde yer alan sözleşmenin geçersiz olduğu durumlarda da çekin başlı başına borç kaynağı biçiminde ortaya çıkabileceği, ayrıca haksız fiil ve sebepsiz zenginleşmeden kaynaklanan bir borç için dahi çek keşide edilebileceği..." vesaire devam ederek yani bu karşılıksız çek keşide fiilinin suç olarak düzenlenmesinin Anayasa'nın 38'inci maddesine aykırı olmadığını söylüyor ve konulan, getirilmek istenen cezayla da

eke güvenin tesis edildiğini söylüyor. Ŗimdi de tabii, Sayın Bakanımız burada bunun tam tersi bir tavır belirttiler. Bu, gerçekten bence Parlamento demokrasisi açısından Sayın Komisyon Başkanımızın da söylediği gibi çok önemli bir gelişmedir, olumlu bir gelişmedir. Bu yönüyle ben Sayın Bakanı kutluyorum. Ama dediğim gibi keşke bunlar bu Komisyonda ya da Genel Kurulda bu kanun tasarıları ve teklifleri görüşülürken muhalefetteki milletvekili arkadaşlarımızın ya da ilgili kurum ve kuruluşlardaki uzmanlarımızın görüşleri alınsaydı da daha olumsuz bir tablo çıkmamış olsaydı ve bu vesileyle de Adalet ve Kalkınma Partili arkadaşlarımı bir kez daha uyarıyorum çünkü ben Komisyonda gerçekten tutanaklara baktım, Genel Kurulda çok sözler atılmış bu konuda. Ŗimdi, demek ki muhalefetteki arkadaşlarımız konuşurken gelişgzel laf atmamak lazım, hakikaten bu insanların söylediği doğru mu, değil mi bir sorgulamak lazım, doğruysa önem vermek lazım, yanlışsa da karşı çıkmak lazım.

Ŗimdi, arkadaşlarım, bu gerçekten 23'üncü Dönem Cumhuriyet Halk Partisi karşılıksız ek keşide etme fiilinin suç olmaktan çıkarılması konusunda bir destan yazmıştır. Ben o dönem milletvekili olup da bugün aramızda olmayan arkadaşlarımızın hepsini de saygıyla selamlıyorum. Onların emeğine de saygı duyduğumu belirtmek istiyorum. Bu dönemde de böylesine bunun olumlu sonuçlarını alamamış olmaları da bir üzüntü kaynağı.

Arkadaşlar, Ŗimdi, karşılıksız ek keşide etme fiili aşında, iddia edildiği gibi 5941 sayılı Yasa'nın getirilişinde güdülen amaçta belirtildiği gibi karşılıksız ek keşide etme suçunu azaltmış mıdır yani karşılıksız çıkan ek sayısını azaltmış mıdır, çoğaltmış mıdır? Tam aksine iştatistiklere baktığımız zaman karşılıksız ek keşide etme fiili sürekli olarak karşılıksız çıkan ek sayısını artırmıştır. Bunun nedeni ek hepimizin bildiği gibi aşında taksitli bir alışverişin, vadeli bir alışverişin ödeme aracı değil, aşında ek peşin bir alışverişin ödeme aracıdır yani halk arasındaki deyiimiyle nakittir ama çekin düzenlendiği tarihte verildiği zaman çekin karşılığı olmadığını, bankada karşılığı olmadığını da o çeki alan da bilmektedir. Ancak o çeki alan çekin karşılıksız çıkması hâlinde cezaya bağlanmış olmasının verdiği, yarattığı yapay güvene güvenerek o çekin ileride belirtilen tarihte karşılığı çıkacağı umuduyla o çeki almaktadır. Aşında burada yani çekin karşılığı olmadığını bildiği hâlde çeki almak aşında bir ihtiyatsızlıktır. Hâlbuki karşılıksız çıkan çekin bir suçla tağlandırılmadığı bir ortamda, bir hukuk sisteminde o ek hamili çeki alırken daha ihtiyatlı davranacaktır, daha özenli davranacaktır. Dolayısıyla daha özenli bir araştırma sonucu yapılan, alınan ek de karşılıksız ek keşide etme olayı daha çok azalacaktır ve nitekim iştatistikler aşında bunu göstermiştir ve o tarihte 5941 sayılı Yasa çıkarken aşında hep şu söylenilmiştir: "Canım, bunda hapis cezası yoktur." denilmiştir. Ben de her seferinde ve arkadaşlarımla birlikte kürsüye ıkmışızdır, "Aşında tabii ki

doğrudan bir hapis cezası öngörülüyor ama bu adli para cezası ödenmediği takdirde hürriyeti bağlayıcı ceza şekline dönüşüyor.” demiştik.

Tabii ki, bu argümanların bugün bu Komisyona getirilirken bir ters yüz olarak getirilmesi bence çok önemli bir gelişme tabii, bunda kamuoyunda çek mağduru olarak tanımlanan, çek mağduru olarak bilinen gerçekten binlerce, milyonlarca iş adamının da verdikleri mücadelelerin bir etkisi olduğunu düşünüyorum. Bu, karşılıksız çek keşide eden ve hapse düşen insanları aslında gerçekten dolandırıcı gözüyle görmek yanlış. Bunlar da bir dönem iş sahibi olan insanlar. Yani öğretmenler ya da öğrenciler ya da işçiler, emeklilerin çek düzenlemesi zaten söz konusu değil ama bu iş adamları ekonominin getirdiği riskler nedeniyle işlerini kaybetmişler, kendileri çeklerinin karşılığını alamamışlar, kendileri de çeklerini ödememişler. Böylesine bir hukuksuzluk sonucunda insanlar kış kıyamet gününde evinden barkından ayrı yaşamak zorunda kalmışlar. Hatta bugün bile hapse girme tehdidi altında olan binlerce yurttaşımız evinden barkından ayrı bir şekilde yaşamaktadır. O kadar ilginçtir ki benim yaptığım araştırmalarda Libya'dan vatandaşların getirilmesi sırasında kimi karşılıksız çek suçundan aranan vatandaşlar bir türlü Türkiye'ye gelmemişlerdir. Telefonla da konuştuk biz o insanlarla çünkü buraya geldiklerinde yakalanma riski vardır. O nedenle karşılıksız çek keşide etme fiili suç olmaktan çıkarılmış olmakla hem modern ceza hukukuna bir uyum sağlanılmaktadır hem de karşılıksız çek keşide etme fiilinin suç genel teorisi içerisinde sorumluluk nedeninin bulunmadığı yönündeki doktrinel görüşe de çok yaklaşılmaktadır.

Bu nedenle geçmişte, 23'üncü Dönemde hem Parlamentoda Hükûmetimizin getirdiği 5941 sayılı Yasa'nın görüşmeleri sırasındaki eleştirilerimiz devam etti hem de bu konuda gerçekten Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasına yönelik olarak mücadelelerimiz devam etti ve bununla da yetinmedik 23'üncü Dönemde, bu 5941 sayılı Çek Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi vermiştik ama o dönem -tabii, burada bir aslında doğruyu da söylemek lazım- sanıyorum Sayın Adalet Bakanı ile Sayın Komisyon Başkanımız ve AKP'deki hukukçu milletvekillerinin çoğu aslında bizimle aynı görüşteydi ama her nedense ekonomiden sorumlu kurumların gerçekten yanlış algılamaları sonucu biz bu olayı o dönem aşamamıştık. Şimdi, zaten hukukçu gözüyle baktığımız zaman olaya, aşılmayacak bir şey yok. Bu nedenle ben o dönem kanun teklifi vermiştim, o kanun teklifimiz kadük kalmıştı. Benim kanun teklifimde esas olarak çekin karşılıksız çıkmasıyla ilgili fiil suç olmaktan çıkarılmış olmakla beraber tacir ve tacir olmayan kişi çekleriyle hamiline düzenlenen çeklerin a, b, c tipi çekler olarak bastırılması, her tip çek için muhatap bankanın ödemekle yükümlü olduğu miktarın ayrı ayrı belirlenmesi, böylece bir yandan yargının yükünün hafifletilmesi ve buna bağlı olarak yargı hizmetlerinin hızlandırılması, diğer yandan da çek hamillerinin korunması ve çeke olan güvenin sağlanması amaçlanmıştır.

Yani şudur Sayın Bakan: Kanun teklifimizin 2'nci maddesiyle 5941 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında muhatap bankada ibraz edilen düzenleyici dışındaki hamile süresinde ibraz edilen her çek yaprağı için bankada karşılığın bulunmaması hâlinde a tipi çeklerde çek bedeli 3 bin Türk lirası veya üzerindeyse 3 bin Türk lirası, çek bedeli 3 bin Türk lirasının altındaysa çek bedeli, b tipi çeklerde ise 5 bin Türk lirası, c tipi çeklerde 10 bin Türk lirası diyerek çek tiplerini ayırıyoruz. Bunun nedeni şu: Banka aslında kime 3 bin TL'lik çek vereceğini, kime 10 bin liralık çek vereceğini ya da kime hiç çek vermeyeceğini bilebilmelidir ve dolayısıyla böylelikle banka bir vatandaşa 3 bin liralık çek verdiği zaman 3 bin liradan sorumlu olmasının tedbirlerini alacaktır ve uygulamada da karşılığında bu çeki alan vatandaş da 3 bin lirasının garanti olduğunu bilebilecektir.

Bunun yani aslında ana eksen karşılıksız çek keşide etme fiilinin suç olmaktan çıkarılması olmakla birlikte benim teklifim Hükûmetin kanun tasarısından ayrıldığı temel noktalardan bir tanesi budur, diğerleri zaten gördüğüm kadarıyla ayrıntıdır. Onlar tartışmalarla, Yargıtaydan arkadaşlarımız var, Cumhuriyet Başsavcılığından arkadaşımız var, ilgili kurumlardan arkadaşlarımız var, onlardan da gelecek eleştiriler doğrultusunda düzeltilebilir. Ama benim tasarıdan ayrıldığım temel nokta, bu olayın ben Çek Kanunu'na monte edilmesi gerektiğini düşünüyorum çünkü böylelikle karşılaşan insanlar ne kadar risk alıyor, banka ne kadar risk alıyor, işte, çek hamili ne kadar parasının güvende olduğunu bilerek alacaktır diye düşünüyorum.

Umut ediyorum ve diliyorum ki bu kanunun çıkmasını bir an önce bekleyen, "çek mağduru" diye tanımlanan yurttaşlarımızın umutları gerçekleşmiş olur. Onlar da ekonomik hayatın tekrar birer unsuru olarak yerlerini alırlar. Bir daha da böyle olaylarla karşılaşmazlar diye düşünüyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Ali Rıza Bey, yararlanıcı beyanlarda, açıklamalarda bulundunuz, sağ olun.

Murat Bey, Değerli Bakanım, buyursunlar.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli bürokrat arkadaşlar, değerli basın mensupları, değerli katılımcılar; Komisyon çalışmalarımızın hayırlara vesile olması dileğiyle hepinize saygılar sunuyorum.

Öncelikle Sayın Başkanım, izninizle genel birkaç konuda görüşlerimi paylaşmak istiyorum, özellikle usul ekonomisi hakkındaki görüşlerimi Komisyona takdim etmek istiyorum. Sonra da Çek Kanunu'yla ilgili görüşlerimi kısaca özetlemeye çalışacağım.

Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; son on-on iki yıldır Parlamentomuz yasama faaliyetleri açısından çok yoğun bir süreç geçirdi. Ceza Kanunu gibi, Ticaret Kanunu gibi, Medeni Kanun gibi ana

kanunlarda çok önemli değişiklikler yapıldı. Tabii, İç Tüzük'ün verdiği imkânlarla temel yasaların çıkartılması, kanun hükmündeki kararnameler aşağı yukarı mevcut mevzuatımızı büyük ölçüde, köklü bir şekilde değişime tabi tuttuk. Şimdi, yeni bir avukat ile yirmi-otuz yıllık bir avukatın aşağı yukarı bilgilerinin sıfırlandığı, eşit olduğı bir süreci yaşıyoruz. Bu aynı şekilde yargı mensupları açısından da hâkim ve savcılarımız açısından da böyle bir süreç var. Demek istediğim şu ki, norm ihtiyacı olmayan ve uluslararası angajmana girmediğimiz, uluslararası taahhütte bulunmadığımız noktalar bizi zorlamıyorsa biraz yasama faaliyetlerinde yeni üretimi bir müddet durdurup yasalarımızın uygulamadaki performansını takip etmek için kurumsal bir yapı kurmamız lazım. Belki bu Adalet Bakanlığımızda vardır herhâlde mevzuatı izleme birimi, Başbakanlıkta da vardır ama Parlamentoda binbir emek vererek, gecesini gündüzüne katarak çıkardığı bu yasaları acaba hangi ölçüde uygulamada ihtilafları halletti, sorunlara sorun mu kattı, bunu takip etmek bence yasayı çıkarmak kadar önemli bir işlem diye düşünüyorum ve dikkatlerinizi bu noktaya çekmek istiyorum.

Onun dışında tabii, Adalet Bakanlığımızın gündeminde çok önemli konular var. Tutukluluk sürelerinin çok tartışıldığı, yargılama süreçlerinin çok uzun sürdüğü artık toplumda çok tartışılan bir konu hâline geldi. Sayın Bakanımızın beyanatlarından bu konuda çok yoğun bir çalışma içerisinde olduklarını öğrendik. Bu önemli ve öncelikli bir konu yani inşallah Komisyonumuzun ve Parlamentonun gündemine bir an önce gelmesinde fayda var diye düşünüyorum.

Çekle ilgili Sayın Başkanım diyeceklerim şunlar: 3167 sayılı Yasa 1985 yılında çıktı. O günün şartları içerisinde de çekle ilgili toplumda keşide edenler ile çek hamilleri arasında ihtilaflar söz konusuydu. Ticaret Kanunu sistematüğinden ayrılarak bir çekle ilgili düzenleme ihtiyacı o gün de vardı. 95'ten bu tarafa demek ki bu ihtiyacı ve bu sorunu giderememişiz, hâlâ aradan kaç yıl geçmiş olmasına rağmen bunu tartışıyoruz. Sözümlün başına tekrar referans verirsem yani çıkarttığımız bir yasaya bir daha bizim elimizi sürmememiz lazım yasama organı olarak. Yani onun için de etrafını cami ağıyarını mani meselesi, dört başı mamur çıkartmamız gerekir.

Şimdi, tabii, hiçbirimiz bir kişinin bir gün dahi tutuklu kalmasını, hürriyeti bağlayıcı cezaya muhatap olmasını istemeyiz ama toplumun korunması gereken değerleri var. Yani bunu da göz ardı etmememiz lazım. Hukuk sisteminde mutlaka cezalandırma yöntemi, bir disiplin sistemi olması gerekir. Şimdi, aslında burada, tabii, hepimizin odaklandığı nokta karşılıksız çek keşide etmenin Ceza Kanunu sistematüğinden çıkartılması üzerinde duruyoruz. Oysa çek hususu başlı başına bir kompleks yani çekin itibarlı bir ödeme aracı olması, toplumda güven duyulması, çek hamilinin hakkını koruması ve ticaret dünyasında saygınlığını koruyabilmesi birçok maddelerle tahkim edilmiş bir husus. Yani tamam, biz 1.400-1.500 kişinin cezaevinden çıkmasına imkân sağladık ama acaba sorunu kökten halledebilecek miyiz? Bu, yoksa bir sene sonra tekrar "Hadi, çek mağdurları çıktı." deyip

Parlamentoya, Bakanlığa tekrar müracaat geldiği zaman o zaman yaptığımız işlemin fayda vermeyeceğini göreceğiz.

Şimdi, genel gerekçede katılmadığım hususlar var:

Bir, ekonomik suça ekonomik ceza anlayışı, bu çok tartışılacak bir konu. Yani bugün birçok suçu kazıdığınız zaman altında ekonomik gerekçe çıkıyor, dolandırıcılıkta çıkıyor, gaspta çıkıyor, zimmette çıkıyor, birçok suçu ekonomik gerekçeye oturtturmak mümkün. Yani bunun için bu bizi çeşitli alternatiflere de götürür. Neye götürür? Kültür ve Tabiat Varlıkları Kanunu'na muhalefet eden bir kişiye "Hadi, kültür cezası verin, 100 bin kitap okusun." denebilir. Şike konusu geçti, sportif işe sportif ceza diye karşımıza bir argüman çıkabilir. Onun için bu çek işini ekonomik suça ekonomik ceza bazına oturtturmak bence sağlıklı değil. Ben yine hatırlıyorum 1990'lı yıllarda hayalî ihracat gündemdeydi -Sinan Bey de hatırlar, arkadaşlar da hatırlar- o zaman bu kavram ortaya çıkmıştı ekonomik suça ekonomik ceza. Ben o gün de Adalet Komisyonundaydım. Hükûmet tasarısında ceza yaptırımı öngörülmediği hâlde biz o günün Komisyon üyeleri olarak hayalî ihracata ceza öngörmüştük, sonra geri geldi falan, rahmetli Özal veto etti vesaire. Yani bu kavram literatürümüze yeni girmiş bir kavram değil ve bir ana gerekçe olarak kullanılmasının da ben sağlıklı olmadığı inancındayım.

İkinci itirazım mahkemelerin iş yoğunluğu nedeniyle bir gerekçe de tam yerli yerine oturmayan bir gerekçe. O zaman başka tutuklu ve hükümlüleri de yahut da davası devam eden kişileri de iş yoğunluğu nedeniyle şey yapmak lazım. Kaldı ki burada bir tenakuz var yani evet, bunu ceza sistemi içerisinden çıkartıyoruz da yine savcılarımızı bu işin içinden çıkartmıyoruz. Yani idari yaptırımı bir nevi adliyenin biz sırtına gene yüklüyoruz, bırakalım bunu başka bir müessese yapsın yani Merkez Bankası yapsın veyahut da başka birisi yapsın. Savcılar ve mahkemelerimizi madem idari bir yaptırım öngörüyorsak bu işten kurtarmamız lazım diye düşünüyorum.

Netice olarak Sayın Başkanım, diyeceğim şudur: Bu önemli bir konu. 2 tane arkadaşımız teklif vermiş, kendilerine çok teşekkür ederiz. Yani ben ayrıca kanun tekliflerinin Adalet Komisyonunun gündemine alınmasından son derece memnunum. Parlamenter sistemin belki de özünü, işleyişini, şeffaflığını ortaya çıkaracak bir gelişme. Yani bizim Parlamento teamülümüzde genelde kanun teklifleri pek gündemde yerini bulamaz ama iki gündür dikkat ediyorum zatiâlinizin Başkanlığında, dirayetinde bu tekliflerin gündeme alınması son derece önemli.

Önerim şudur: Yani bu konuda iki kanun teklifi var, Hükûmetimizin tasarısı var. Bunu lütfen etraflı bir şekilde tartışalım. Bir sene sonra, iki sene sonra önümüze gelecek bir yapıya buradan müsaade etmeyelim, bir.

İki: Riski paylaşma konusunda adil olalım. Burada riski kim paylaşacak? Keşide eden, çek hamili ve banka var. Bankacılık sektörü maalesef taşın altına elini sokma konusunda çok tereddütlü.

Yani biraz da bankacılık sektörü bu işe girsin, madem birinin adına çek karnesi veriyor, onu tekeffül etme konusunda, kefalet etme konusunda biraz şey olsun. Mesela bu dönmeyen kredilerde Kredi Garanti Fonu kuruldu. Bunda da belki bankacılık sistemi böyle bir şey üretebilir. Yani sadece riski çek hamiline bırakmakla bu olmaz yani alacaklı ile borçluyu karşı karşıya bırakmamak lazım.

Onun için etraflı bir çalışma, belki bir alt komisyona havale etmek suretiyle bankacılık sektörünü, ticaret ve sanayi odalarımızı, Bakanlığımızın değerli temsilcilerini, hâkim ve savcılarımızın da görüşlerini olabildiğince buraya aktarıp yani şöyle etrafı düzgün bir tasarıyı Parlamente'ye, Genel Kurula göndermemiz daha faydalı olur diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Sayın Başkan, görüşmelere geçtik mi?

BAŞKAN – Görüşmelere geçmedik yok, genel müzakere yapıyoruz, maddelere geçmedik.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Tümünü görüşüyoruz, maddeleri demiyorum Başkan.

BAŞKAN – Siz teklifleri verdiniz.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Biz kanun teklifi ve tasarının sahibi söyledi, şimdi görüşmelere geçtik mi?

BAŞKAN – Tabii, tabii görüşmeler sürüyor, zaten o.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Ee, o zaman ben söz istiyorum.

BAŞKAN – Tabii, vereceğim, çifte hakkın var.

Şimdi, arkadaşlar, Murat Bey de işaret edince bu katılımcı bir müzakere. Uzman olarak davet edilen kurum ve kişileri veya temsilcileri ismen okutuyorum:

(Toplantıya Katılan bürokratlar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Mevlüt Bey söz istediler.

Buyurun.

MEVLÜT AKGÜN (Karaman) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri; ben de tasarımı doğru buluyorum ama şu anlamda eksik buluyorum: Biz tasarıyla karşılıksız çek keşide etmek fiilini suç olmaktan çıkarıyoruz. Doğru bir yaklaşımla ekonomik suça ekonomik ceza ilkesine uygun bir tasarıyla ve tekliflerle karşı karşıyayız. Bir taraftan da yargının iş yükünün azaltılması anlamında yargıdaki karşılıksız çek keşide etme suçlarını idari yaptırıma dönüştüren ve yargıdaki iş yükünü azaltan bir düzenleme getiriyoruz.

İdari yaptırım savcılıkların uygulayacağı çek keşide etmek ve çek hesabı açmayı on yıllık bir cezayla müeyyide hâline getiriyoruz ama burada, karşılıksız çek olayı yıllardır gündemimizi meşgul eden bir olay. Dolayısıyla yapacağımız düzenlemenin hem çek mağdurlarına fayda getirecek ama bir

tarafından da çek alacaklarının haklarını koruyacak ve bu tartışmayı uzun bir süreç içerisinde nihayete erecek bir düzenleme olması gerektiğini düşünüyorum.

Burada, ekonomik suçlara ekonomik cezalar olması doğru bir prensip. Yalnız burada alacaklının haklarını koruyan bir düzenlemenin de tasarısı içerisinde olması gerekir diye düşünüyorum. Gerçekten ekonomik hayata baktığımız zaman karşılıksız çekte hapis cezası kaldırılırken bu durumun ticari hayatta kargaşa, güven bunalımı ve yeni sorunlara yol açmaması için alacaklı tacirleri çekin karşılıksız çıkma olasılığına karşı koruyacak, hapis cezasının yokluğunu telafi edecek bir mekanizmanın da düşünülmesi gerektiğini düşünüyorum.

Özellikle bankaların sorumluluklarını ağırlaştıracak veya karşılıksız çek hâlinde zararı karşılamaya yönelik bir sigorta sisteminin devreye sokulacağı bir düzenleme gerektiğini düşünüyorum. O sebeple bir alt komisyon kurularak bunun etrafı bir biçimde değerlendirilmesi ve zararı mümkün oldukça paylaştıracak bir sistemin tasarısıyla ortadan kaldırılmasının ben doğru olacağı inancındayım, teklifim bu yönde, Komisyona iletmek istiyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, arada bir söz mü istiyorsunuz?

Buyurun, İç Tüzük'e göre mümkün, kısa, sonunda geneli üzerindeki müzakerelerde cevap ihtiyacı doğabilir.

Buyurun, kısaca.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Sayın Başkanım, ben, takdimde bir miktar eksik bıraktığımı düşünüyorum çünkü bundan sonraki tartışmalar eksik bir sunum üzerinden devam etmesin diye söz aldım.

Şimdi, aslında -Ali Rıza Bey ifade etti- 2009 Aralığında Çek Yasası'nda değişiklik tartışılırken Anayasa Mahkemesinin kararına bugün de ben atıf yaptım sunumumda. Anayasa Mahkemesi her ne kadar böyle görüş bildirirse de bunun Anayasa 38'e aykırı olmadığını ifade etse de bu ilkeye biz daha uyumlu hâle getiriyoruz yasayı bugün. O tarihte bizim ifademiz Anayasa Mahkemesinin kararını bu Komisyonda ifade etmekte ama şunu da ifade ettiğimi hatırlıyorum Komisyon ve Genel Kurul konuşmalarımızda: Aslında çekte hürriyeti bağlayıcı cezanın kaldırılmasının doğru bir yaklaşım olduğunu fakat bunun için risk santralizasyon merkezi kuruluşuyla ilgili çalışmaların olduğunu ifade ettiğimi hatırlıyorum. Bu merkez kurulduktan sonra alacaklının haklarını koruma yönünde bir merkez oluşturuluyor. Şu anda bu merkez oluşturuldu, bankalar arasında bunun uygulaması başladı. Vatandaşımızın da bunu görmesini sağlayacak bir kısa sürede netice alınacak.

Sistem şöyle işleyecek: Kredili alışveriş yapmak isteyen kişi alışveriş yapmak istediği esnaf, tacir, üretici kimse, ona gittiğinde satıcı –yani alacaklı olan kişi- muhatabının pozitif siciliyle negatif

sicilini aynı anda görme imkânına kavuşacak. Mal almak isteyen kişi son bir yılda, iki yılda, üç yılda ne kadar kredili alışveriş yapmış, bunun ne kadarını ödemiş ne kadarını ödememiş, satıcı bu bilgilere vakıf olabilir ise bu, onun açısından iyi bir kanaat oluşturma yönünde önemli bir enstrümandır. Bu sistem devreye gireceği için mal satacak kişilerin, alacaklı dediğimiz kesimin de bu yönde bir aslında korunmasını öngören bir düzenleme geliyor.

Bir de, çok tartışılacağı için şuna dokunmam lazım, temas etmem lazım: Çek yaprağında bankanın tekeffül ettiği miktarı artıralım, banka da elini taşın altına koysun. İlk etapta gerçekten çok makul ve sıcak gelen bir öneri. Şimdi, yalnız, bankalar bu konuda bir çekince taşımıyorlar, hayhay takdir Parlamentonundur, takdir yasa koyucunundur diyorlar. Ne kadar istiyorsanız çek yaprağına siz teminatı artırın.

Şimdi Ali Rıza Bey ifade etti. 3 bin, 5 bin ve 10 binlik kademeli çeklere, farklı çeklere farklı teminatlar. Şimdi varsayın ki 3 bin TL'lik her yaprağa teminat öngördük. 10 yapraklık bir çek almaya gitti bakkal Hasan Efendi bankadan. Banka hemen şunu söylüyor: 10 yaprak 30 bin lira eder teminat olarak, bana 30 bin TL'lik teminat getir, sana bu çek defterini vereyim ya da 5 bin liralık bir defter almaya gitti yaprak başına teminatı. 10 yaprağı 50 bin TL. Şimdi, bankalar kendi -kredilendirme yöntemidir bu aynı zamanda- vermiş olduğu krediyi güvenceye almadan çek defteri vermeyecek. Ne olacak? Burada küçük esnaf yani bakkaldır, küçük sermayeyle iş çeviren kesimdir, bunların çek yaprağı, çek defteri alma ihtimali zayıflayacak. Bunun piyasayı daraltıcı bir etkisi olacağı endişesiyle bu teminatların yükseltilmesi fikrine ekonomi yönetimi çok sıcak bakmıyor, yoksa biz burada 10 bin lira da yazabiliriz, 10 yapraklık bir çek isteyen kişiye 100 bin liralık teminat getir çek defterini al diyor banka. Sinan Bey ayrıldı, çok önemli bir tespitte bulundu. Olmayan kaynak üretiyor çek. Olmayan bir likit kaynağı varmış gibi kullanan ve piyasaları döndüren bir enstrüman.

Dolayısıyla bu anlamda getireceğimiz çek defterine her ilave teminat aslında bunu kullanacak olan kesimin üzerine ilave bir yük de getirecek. Bu boyutun da gözden kaçmaması gerekir diye ifade ediyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sağ olun Bakanım.

Evet, Ali Rıza Bey, buyurun.

Şu nasıl bir duygu? Bak, bilhassa bir dönemden fazla siyasette verilen mücadelenin geç de olsa bir meyve üretmesi, üretiyor olmasını görmek sizde nasıl bir duygu yarattı? Onu da konuşmanıza bir serinletici olarak kullanın.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Sayın Bakanımın sıcak su dökmeyeceğim üstüne ılık su dökceğim.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; dün de biz burada bir kanun tasarısını görüşmüştük, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun Tasarısı. O kanun tasarısıyla görüşürken Sayın Bakana eleştirilerim olacağını, gitmemesi gerektiğini söylemişim. Sayın Bakanın da işi vardı, gitti. Bunu saklı tutmuştuk.

BAŞKAN – Bu saklı tutmayı uzatmanın hiçbir sakıncası yok.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Yok. Zamanında söyleyelim de birbirimize alacaklı verecekli kalmayalım.

Şimdi, Sayın Bakan, bir kere eleştirilerimi tamamen hukuki mahiyette olarak değerlendiriniz. Sizin şahsınız ya da kişiliğinizle ilgili değil, tümüyle temsil ettiğiniz Adalet Bakanlığıyla ilgilidir, böyle görmenizi diliyorum.

Şimdi, hepimiz biliyoruz ki, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı 9 Kasım 2011 günü Cumhuriyet Halk Partisi milletvekilleri Sayın Haberal ve Sayın Balbay'ı ziyaret ettikten sonra bir açıklama yapıyor. Bu açıklamada "Burada ön yargılı siyasi otoritenin emrinde olan yargıçların sadece oynadıkları bir tiyatro var. Bunun adına yargılama demokrasisi diyorlar. Bu ne demokrasidir ne de adalet dağıtmadır. Bunların kaçma imkânları yok. Zaten kaçamazlar. Ülkelerini seviyorlar. Bunlar biz yargılanmayalım demiyorlar. Zaten yargılanıyorlar. Bunlar Parlamenta gelip yeminlerini içerek Anayasa'nın 90'ncı maddesinde ve diğer maddelerinde öngörülen kurallar içerisinde görevlerini yapmak istiyorlar ama bu görevler maalesef bazı yargıçlar tarafından engelleniyor. Onlara yargıç demeyi içime sindiremiyorum çünkü yargıç, vicdaniyla hareket eden kişi demektir. Yargıç toplumun beklentilerini, duygularını bilen ve ona saygı duyan demektir. Vicdan her şeyin üstündedir. Vicdaniyla hareket etmeyen bir yargıç, yargıç olabilir mi? Anayasa'nın 90'ncı maddesi, Türkiye Cumhuriyeti'nin imzaladığı uluslararası sözleşmeler var. Bunları görmemezlikten gelip 'Ben bildiğimi okurum. Benim bildiğim ve söylediklerim doğrudur.' mantığıyla yola çıkarsanız adalet dağıtamazsınız."

Şimdi, Sayın Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanının bu sözlerinden dolayı adil yargılanmayı etkilemeye teşebbüs ve hâkimlere hakaret suçundan hakkında soruşturma hazırlandı ve hazırlanan soruşturma dosyası bir fezlekeyle Adalet Bakanlığına gönderildi.

Bir kere şunu söylemek istiyorum: Anayasa'nın 10'uncu maddesi tabii ki herkes eşittir, suç işleyen herkes hakkında soruşturma da açılır, kovuşturma da açılır. Buradaki itiraz noktası, Sayın Kılıçdaroğlu hakkında fezleke ya da soruşturma açılmış olmasına değildir kesinlikle. Buradaki itiraz noktası, şimdi birazdan da açıklayacağım, yargıya yönelik eleştirilerin adil yargılanma hakkının ihlali bakımındandır.

Şimdi, bir kere şunu çok açıklıkla söylemek istiyorum: Burada bazı şeyler söyleyeceğim. Belgeler de söyleyeceğim. Adil yargılanma hakkına teşebbüsün olabilmesi için adil yargılanmanın

olması lazım. Adil yargılanmanın olmadığı bir yerde adil yargılanma hakkına teşebbüs olmaz. Ayrıca adil yargılanmaya teşebbüsün unsurları Ceza Kanunu'nda çok açıkça belirtilmiştir.

Sayın Bakanım, şimdi, bunun üzerine sizin verdiğiniz demeç beni çok üzdü. Diyorsunuz ki: “Görevini yapan savcılara karşı bu hakaretler, bu ithamları yapma hakkını Sayın Kılıçdaroğlu nereden buluyor? Başkalarına uygulanan yasalar Kılıçdaroğlu kim ki ona uygulanmayacak? Hangi özel sıfatlar var ki diğer siyasetçilerin muhatap olduğu maddeler Sayın Kılıçdaroğlu'na uygulanmayacak?”

Şimdi, burada bir kere altını çizmemiz gereken konu şu: Türkiye'de gerçekten bu eleştiri konusuna tabi özel yetkili mahkemelerin yargıç ve savcıları kendilerinin Ceza Muhakemesi Kanunu'ndan, Anayasa'dan ve uluslararası sözleşmeden doğan yükümlülüklerini yerine getiriyorlar mı? Yani Türkiye Cumhuriyeti devleti bir hukuk devleti midir, bir yargıç, savcı devleti midir? Türkiye'de tanınan hukukun üstünlüğü özel yetkili mahkeme savcı ve yargıçlarına tanınmış bir üstünlük müdür?

Şimdi, bugünkü Hürriyet gazetesine bakarsanız...

RECEP ÖZEL (Isparta) – Sayın Başkan, gündemle ne alakası var bunun?

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Bir izin verir misiniz arkadaşım.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Müsaade ediyorsunuz siz de Başkanım.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – İzin verir misiniz. Var. Dünkü konuyla ilgili.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Biraz önce arkadaşına söz verdiniz hem.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Arkadaşım, izin verir misin. Sana soracak değilim.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Orada konuştu şimdi de başka konularda...

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Sayın Arkadaşım, sana soracak değilim. Dünkü yasayla ilgili biz burada konuştuk.

BAŞKAN – Özetleyin Ali Rıza Bey, buyurun.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Hayır Sayın Başkanım, arkadaşımız yönetecekse o arkadaşımız oraya geçsin. Oraya geçsin arkadaşımız.

BAŞKAN – Recep Bey, tamam...

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Ortamı germe. Lütfen ortamı germe. Ben düşüncelerimi söylüyorum.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Ben Başkana söylüyorum. Başkana “Niye müsaade ediyorsunuz?” dedim.

BAŞKAN – Tamam, oldu.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Özel yetkili mahkemeleri eleştirmek niye canını sıkıyor senin? Niye üzülüyorsun? Avrupa Komitesi eleştiriyor bak.

BAŞKAN – Ali Rıza Bey, istirham edeyim. Konuşmana devam et de gündem dışını biraz özetle konuş.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Başkanım, bu gündem dışı değil. Dünkü kanunla ilgili olduğunu söyledim.

BAŞKAN – Gündem dışı.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) - Tutuklamalarla ilgili. Oraya geleceğim. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararı var. Olur mu gündem dışı?

BAŞKAN – Ali Rızacığım, konuşma demiyorum.

BİLAL UÇAR (Denizli) – Bakanlık yeni bir düzenleme getirecek önümüzdeki hafta.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Sayın Başkan, burada özel bir durum var. Dün ben konuştum. Bakan gidecekti. Biz de dedik ki -karşılıklı anlayış içerisinde- yarın konuşuruz.

Niye arkadaşımız rahatsız oluyor? Özel yetkili savcılar savunmak arkadaşına mı düşünüyor? Çıksın savunsun.

Sayın Bakan, şimdi Avrupa Konseyi -dün rapor yayınladı- aynen diyor ki, hâkim ve savcılara çok ağır eleştiriler getiriyor.

Şimdi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bugüne kadar Türkiye'yle ilgili verdiği kararlarda ihlali tespit ediyordu ve ihlali tespit ettikten sonra tazminata mahkûm ediyordu ve bırakıyordu. İlk defa Türkiye'nin uyarılması gerektiğini ve Türk Hükûmetinin bu yargılamada hâkim ve savcılarının Anayasa'nın 90'ıncı maddesine, ceza muhakemesine uymamasından dolayı gerekli önlemlerin alınmasını istedi ve Avrupa Bakanlar Komitesine bıraktı. Avrupa Konseyi de Türkiye'de yaptığı incelemeler sonunda, ben başlıklarını söylüyorum, hâkim ve savcılara ağır eleştiriler, incelemeden tutukluyorlar, kanuna aykırı tutuklamalardan söz ediyor raporunda, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun tutuklamayı düzenleyen 100'üncü maddesinin 3'üncü fıkrasında katalog suçların yorumlanmaları şekliyle ilgilidir. Komiser yasada tutuklama için sağlam nedenlerin olması koşulunun arandığına dikkat çekiyor. Yine koşulların ayrıntılı bir şekilde incelemeden, tutukluluğa izin verildiği söyleniyor. Kararların otomatik olarak alındığını söylüyor. Bunu her vesileyle söyledik. Yeterli bir neden göstermeden, suçun niteliğine, kanıtların durumuna ve dosyanın içeriğine istinaden Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 5'inci maddesi 3'üncü fıkrasının defalarca ihlal edildiğini belirtiyor. Lehte kanıtların değerlendirilmediğini belirtiyor. Özellikle tutukluluğu uzatma kararlarının neredeyse otomatik olarak alındığını, hâkimlerin bu konudaki taleplerin çoğunun dosyasını detaylı olarak incelemeden karar verdiğini söylüyor. Şimdi, bu, Avrupa'nın bizim hâkim ve yargıçlarımıza getirilen eleştirileri.

Yine, sizin zamanınızda atanan Işın Karakaş'ın burada bizim yargıçlara yönelik çok ağır eleştirileri var. Türkiye'deki yargılamadaki insan hakları ihlallerinin aslında hâkim ve savcılarının gerçekten hukuk kurallarına uymamalarından kaynaklandığını söylüyor.

Yine, Cumhurbaşkanımızın 23'üncü Dönem Beşinci Yasama Yılında tutuklamaların fiili mahkûmiyet aldığı, bunun önüne geçilmesi için Hükûmetten gerekli önlemlerin, Parlamentodan gerekli önlemlerin alınması gerektiğini söylüyor.

Avrupa Konseyi İşkenceyle Mücadele Komitesi 10 Kasım 2011 günü rapor yayınlıyor. Bu raporda hücre cezasının çok özel olarak, istisnai hâllerde verilmesi gerektiğini söylüyor ve bunun on dört günü geçmemesi gerektiğini söylüyor. Oysa Mustafa Balbay, Tuncay Özkan, Doğu Perinçek gibi isimler bugün çoğu zamandan beri hücrede tutulmaktadırlar.

Sayın Bakan, bütün bunlar ortadayken ve özel yetkili mahkemelerin bulunduğu bir ortamda gerçekten özel ve adil yargılama yapılmadığı çok açıkken sizin "Bu hâkimler görev yapıyor." demeniz, gerçekten hukuk adına ben, bir hukukçunun söyleyebileceği sözler olarak değerlendirmiyorum çünkü Adalet Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı gibi bir bakanlık değildir. Siz kaldı ki hukukçu bir insansınız. Dolayısıyla sizin siyasi kimliğiniz yanında bir de bundan daha üstün olan bir hukukçu kimliğiniz bulunmaktadır. Dolayısıyla bütün bu olayları değerlendirdiğimizde, bakın Sayın Bülent Arınç'ın, eğer adil yargılanmadan bahsedeceksek, -ki, ben, Sayın Arınç'ın bu cümlelerinin altına imzamı atıyorum- Sayın Arınç diyor ki: "Gazeteci milletvekili arkadaşlarımız var. Her zaman söylüyorum. Milletvekillerinin yeri Parlamentodur. İçerdayken seçilmiş olması onun derhâl tahliye edilmesini gerektirir. Bunun lamı, cimi yok." Şimdi, ben, Sayın Arınç'ın bu sözlerinin altına imzamı atıyorum.

Yine, Sayın Başbakan "Tutuksuz yargılanmalıdırlar." dedi, "İsabetlidir." dedi. Bunu sadece İlker Başbuğ'la söylemediğini ben düşünüyorum çünkü -tırnak içinde- dedi ki: "Öteden beri temel arzumuz budur." O zaman bunları biz, Sayın Bülent Arınç'ın, Sayın Bakanın, Sayın Başbakanın ve hatta daha önceleri Sayın Başbakanın yargıya yönelik çok ciddi hakaret içeren sözlerini ben burada söylemiyorum. Bunları biz yargıyı etkileme olarak değerlendiremeyiz. Dolayısıyla burada gerçekten Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin öngördüğü kurallara ve CMK'da öngörülen kurallara aykırı eylem ve işlemler vardır. Hiç kimse şunu söylemiyor: Bugün özel yetkili mahkemelerin yaptığı yargılamanın esasına ilişkin, ben şahsen hukukçu olarak bugüne kadar hiçbir şey söylemediğimi en iyi siz bilirsiniz. Suçludur, suçsuzdur; bu yargılama sonucunda belli olacaktır ama yargılama yaparken nasıl ki sanık ve sanık avukatı bu hükümlere uymak zorundaysa aynı şekilde o yargılamayı yapan hâkimler de, savcılar da o kurallara uymak durumundadırlar çünkü Ceza Muhakemesinin 1'inci maddesinin amacı budur.

Bütün bunları değerlendirdiğimizde, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanının bir olay nedeniyle düşüncesini belirtmeye yönelik yani şu şu şu bunlar işte adil yargılama yapmıyorlar, bunları içime sindiremiyorum demesini sizin böyle “O kim oluyor ki?” diye cevaplamanız çok doğru değil.

Ben şunu da söylemek istiyorum: Herkes herkesi içine sindirmek zorunda değildir. Kediye kedi demek suç değildir. Bugün özel yetkili mahkemelerde insan hakları ihlalleri yapılmaktadır, devlet güvenlik mahkemesinin yerine kurulmuşlardır, hiçbir değişiklik yoktur. Önemli olan konu, öncelikle onların insan haklarına uygun bir yargılama yapmasını sağlamaktır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Peki.

Değerli arkadaşlarım, bir açıklama yapmak isterim.

Bizim Komisyonumuzun hiçbir üyesi arkadaş gündem dışında bir konuşma yapmaz. Dün Ali Rıza Bey söz istedi, Cumhuriyet Halk Partisinin basın bildirisi ve bir kararı sebebiyle toleranslı bir ara vermiştik, Bakanımın öğleden sonra işleri vardı, o konuşmayı bugüne talik ettik. Benim arzum belirsiz geleceği talik edilmesi yönünde, Ali Rıza Bey orada bir irade koymadı. Görüştür bu. Komisyonlarda gündem dışı konuşma yapılmaması doğrudur arkadaşlar ama bu gibi özel durumlarda da komisyon olarak toleransı tanımazsak, veremezsek gerilim ilişkisi içerisinde verimli çalışma yürütemeyiz.

Değerli arkadaşlar, bu bir süreçtir, olgu değildir. Etkileşim ve diyalektik değildir, süreçtir. Karşılıklı hoşgörü önemli.

Ali Rıza Bey, kısa konuştuğunuz için teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, buyurun.

İçeriği Bakan cevaplandırarak kendi anlayışı içerisinde doğaldır bu, demokrasi.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Tabii, hemen şunu ifade edeyim: Benim açıklamalarım bağlamından kopartılarak yalnız bir bölümü konuşulursa yanlış bir sonuç ve ifade ortaya çıkar. “Sayın Kılıçdaroğlu kim ki ona uygulanmayacak.” sözüm var ama bu sözün önü ve arkası da var. Ben bu sözü ifade ettiğimde şunu söyledim: Parlamente her gün dokunulmazlık fezlekeleri geliyor. Burada iktidar partisine mensup milletvekilleri için, muhalefet partilerine mensup milletvekilleri için dönem içerisinde dokunulmazlık fezlekeleri gelir ve bunlar usule uygun olarak komisyona havale edilir. Bundan örnekler de verdim. Bunun içerisinde AK PARTİ Genel Başkan Yardımcısı vardır, AK PARTİ milletvekilleri vardır, bakanlar vardır, Başbakan vardır. On iki gün önce Başbakan Yardımcımız Bülent Arınç Bey’le ilgili olarak, 125’inci madde –aynı maddeden, Sayın Kılıçdaroğlu’na gelen fezlekenin bir ayağı da 125’e yöneliktir, hakaret maddesidir- hakaret fiilinden dolayı Parlamente dokunulmazlık fezlekesi gelmiştir. Dolayısıyla Başbakana, Başbakan Yardımcısına, her siyasi partiden milletvekillerine bu

şekilde fezleke gelmesine karşın Sayın Kılıçdaroğlu'nun hangi özelliğinden dolayı ona ilişkin bir fezleke gelmeyecektir sorusunu sormuşumdur.

Kaldı ki, bu fezleke, önceki gün basına düşen fezleke Sayın Kılıçdaroğlu'yla ilgili ilk fezleke değildir. Çok sayıda fezleke var Sayın Kılıçdaroğlu'yla ilgili.

Bakınız, ben şunu ifade edeyim: 13 Nisan 2011 tarihinde, 20 Mayıs 2011 tarihinde Sayın Kılıçdaroğlu'yla ilgili fezlekeler gelmiştir. Ayrıca 25 Mayıs 2011'de bir başka fezleke, 19 Eylül 2011'de bir başka fezleke, 19 Eylül 2011'de yine bir başka fezleke, 5 Ekim 2011 tarihinde bir başka fezleke, hepsi Sayın Kılıçdaroğlu'yla ilgilidir ve bunların içerisinde kamu görevlisine hakaret fiilinden gelen fezlekeler de var. Yani gelen fezleke maddesi de benzer. Buna ilave olarak 288 vardır bu son gelen fezlekedeki. 125 ve 288 vardır. Dolayısıyla daha önce gelen fezlekelerde gene hakaret fiilinden dolayı gelmişti. Herhangi bir reaksiyon göstermeyen Sayın Kılıçdaroğlu, önceki günkü fezlekeden sonra çok olağanüstü bir refleks ve tepki gösterdi. Bunun sebebi ne olabilir ki? Acaba parti içerisindeki varsa bir problem bunu aşma yönünde bunu bir imkân olarak kullanması girişimiye, Sayın Kılıçdaroğlu lütfen başka bir alanda bu girişimlerini sürdürsün, yargı üzerinde bunları yapmanın doğru olmadığını ifade ettim o programda.

İkincisi, "Türkiye'de adil yargılama var mı ki onu etkilemeye teşebbüs fiili olsun." dedi Sayın Öztürk.

Değerli arkadaşlar, bütün bu raporlardaki eleştiriler, o raporları yazanlar, bunların hepsiyle temas ediyoruz, hepsiyle temasımız var. Bizimle de görüşüyorlar, muhalefetle de görüşüyorlar.

Bakınız, Türkiye 1959'dan 2010 yılları arasında 2 binin üzerinde ihlal kararı almış Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde. Bu ihlal kararlarının çok önemli bir bölümü de uzun yargılama süreleriyle ilgilidir ama bu 1959'dan bugüne kadar gelen süreçtir ve burada bizim de kendi dönemimizle ilgili vebalimiz vardır iktidar olarak ama Türkiye'nin öteden beri süregelen kronik bir sorundur. Bu sorunun çözümü için önemli çabalarımız olduğunu da ifade etmiştim.

Yargılamaların kısaltılmasına ilişkin dünkü komisyonda bir miktar arzda bulundum. Tekrarına girmek istemiyorum. Hukuk davalarında bir yıl sonra, ceza davalarında bir buçuk iki yıl sonra inşallah yargılamanın total sürelerinin bir yıla indirileceğine dair bir projeksiyonumuz var. Yargıtay da buna katılmıştır. Olağanüstü bir gayret içerisinde çalışmalar devam ediyor dedim ama bunun dışında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde Türkiye aleyhine verilen ihlal kararlarını masaya yatırdığımız 15-17 Kasım tarihli üç günlük bir çalıştayımız olmuştur. Bu çalıştaya Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Sayın Jagland katılmıştır, Sayın Başbakanımız katılmıştır, Türkiye'deki yüksek mahkeme başkanlarının tamamı katılmıştır. Anayasa Mahkemesinin Sayın Başkanı, Yargıtay ve Danıştayın Sayın Başkanları katılmışlardır. Önemli ölçüde üye arkadaşımız katılmıştır yüksek

mahkemelerden ve ilk defa Türkiye’de yüksek yargı başkanlarının kürsüye çıkarak şunu söylemesi önemlidir: “Bundan sonra benim mahkememde, bizim mahkememizde içtihatlar oluşturulur iken Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin almış olduğu kararlar incelenecektir ve emsal teşkil edecektir. Buna dikkat edeceğiz.” Yüksek mahkeme başkanlarının beyanları vardır.

Türkiye önemli bir gayret ve çaba içerisinde ve Strasbourg’da sürekli Türkiye’den yüksek mahkemelerden gruplar hâlinde hâkimler, yöneticiler çalışma ziyaretleri yapmaktadırlar. Geçtiğimiz aralık ayı içerisinde kırkın üzerinde hâkim gitmiştir. Yargıtay, akademi heyetler hâlinde orada tetkikler, incelemeler yapmışlardır. Bu yılın ilk aylarında da iki yüz civarında ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü konusunda görev yapan hâkim, savcılarımızın Strasbourg’da, AHİM’de bu tür çalışmalara katılması da planlanmıştır. Avrupa Konseyiyle bunları yapıyoruz.

Ayrıca, bu üç günlük çalıştayda Türkiye aleyhine verilen ihlal kararları farklı gruplarda tartışılmıştır ve bu ihlal kararlarının ortadan kaldırılmasına dönük bir eylem planı hazırlanmaktadır. Çok da uzak değildir. Önümüzdeki on beş, yirmi gün içerisinde bu eylem planı sonuca ulaşacaktır ve buna dönük çalışmalarımız da peşinden gelecektir.

Ben Türkiye’de geçmişten bu yana gelen yargının sorunlarının küçülerek, minimize olma noktasında önemli bir periyot yakaladığımızı ifade ediyorum. Yargılamada yılda 3 milyon ceza dosyası, 2 milyon 900 bin hukuk dosyası şu anda görülüyor, 10 milyon civarında da icra dosyaları söz konusu. Bütün bunları rahatlatacak bir paketimiz bir hafta içerisinde Parlamente’ye sevk edilecek diye dünkü konuşmamda ifade etmişim.

Değerli arkadaşlar, şu algı yanlış bir algıdır: Türkiye’de ceza yargılamalarında tutukluluk esastır, tutuksuz yargılanma istisnadır gibi bir algı yayılmaya çalışılıyor. Bu yanlış bir algı. Gene ifade ettim, spesifik birtakım davalardan dolayı bu söylemler yükseliyor. Türkiye’de 3 milyon ceza dosyası şu anda işlem görmektedir, cezaevlerindeki tutuklu sayımız 36 bin civarındadır. Bu da tüm mevcudun yüzde 28,4’üdür. Bu da tarihimizdeki en az, en düşük oranlardır. 2006’lı yıllarda yüzde 50’nin üzerindeydi tutuklu oranları. Şimdi yüzde 28,4’e gerilemiştir. Ha, yeterli midir? Değildir. Daha da düşürelim. Ama bu yönde çok ciddi gayretlerimiz var ve önümüzdeki süreçte bunların sonuçlarını hep beraber alacağımızı ifade ediyor, teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Hakkı Bey, buyurun.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de çok kısa bazı şeyleri söyleyeceğim.

Şimdi, Çek Kanunu 1985 yılında bilindiği üzere yürürlüğe girmişti. Bu Kanun yürürlüğe girmeden önce karşılıksız çek suçlarına büyük ölçüde dolandırıcılık cezası veriliyordu.

Dolandırıcılığın da sonuçları ağır, hırsızlık, dolandırıcılık, gasp gibi suçların sonuçları diğer suçlara göre çok ağırdı. Adli sicile verilen kayıtlar ve başka yerde, başka görevler alınmasını engelleyici düzenlemeler olduğu için. Bunlar insan hakları açısından gerçekten çok zordu, ağır müeyyidelerdi. Buradan kurtarabilmek için özel bir kanun düzenlendi ve bu, şu günlerde önümüzde olan ve değiştirilerek bugünlere kadar gelen Çek Kanunu yürürlüğe kondu ve burada başlangıçta bir hapis cezası vardı, “olmadı, ağır geldi” dendi, daha sonra “birincisinde para cezası ikinci defa olursa hapis cezası” dendi yapılan değişiklikle, bu da olmadı yani karşılıksız çek kesilmesini önleyemedi bir yere kadar. Tabii bunun değişik sebepleri var. Oralara girmeyeceğim. 2009’a geldiğimizde bu hapis cezalarından herkes şikâyetçi oldu. O zaman da yanılmıyorsam 2 bine yakın kişi cezaevlerindeydi. 2009’da bir geçici hüküm konuldu. İki yıl içerisinde karşılıksız çeki olan insanlara bir hak tanındı. İki yıl içerisinde taksitli olarak borçlarını ödedikleri takdirde cezaları ortadan kaldırılacaktı. Yaptığımız araştırmaya göre bunların ancak yüzde 15’i, 20’si bu borcu ödeyebilmiş. Demek ki bu da çözüm getirmemiş.

Ali Rıza Bey dedi ki: “Ben o zaman da söyledim.” Daha önce söyleyenler de oldu. Bu hapsi tamamen kaldıralım, müeyyideyi kaldıralım dendi. O zaman niye kaldıramadık? Şunu ifade etmek istiyorum: Biz değişik toplantılar yaptık. Yaptığımız toplantılardan birisinde şunu gördük: Türkiye’de çek, bonoyu ortadan kaldırmış, bono yerine gidiyor. Bunun asıl sebeplerinden birincisi, çekin bir müeyyidesinin olması, vatandaş buna daha çok güveniyor, hemen çeki kabul ediyor. İkincisi de, tali olanı da daha önce bonolar üzerinde bir harç pulu vardı. Önemli bir şeydi o. Bir de protesto olurdu. Protesto masrafları vardı. Vatandaş bu iki masraftan kurtulmak için çeki tercih ediyordu. O yüzden çek alabildiğine arttı. Ta 80’li yıllardan itibaren bugüne kadar artarak geldi ve 2009’da karşılaştığımız manzara şu idi: 250 milyar lira para dönüyor piyasada. Bunun karşılığında 225 milyarlık da çek dönüyor. Yani ekonominin yarısı para yarısı çek.

Şimdi eğer çekin cezasını birden kaldırırsak ne olur? Altyapıyı kurmadık çünkü. Çeki güçlendirmedik. Başka takviyeler getirmedi. Zaman alıyor tabii ki, bu bir süreçtir. Eğer kaldırırsaydık o zaman çek belki dörtte 1’ine inecekti piyasada, belki yarısına inecekti en azından. Bu takdirde elbette ki ekonomide de çok önemli bir daralma olacaktı. Bunu da düşünmek zorundaydık ve bu sebepten dolayı da çeki bir adli para cezası koyduk yani kademeli olarak bu işi aşağıya doğru götürelim, iki yıl sonra da bu bahsettiğimiz düzenlemeler yapılır ve o düzenlemelerden sonra zaten çek kendiliğinden garantili hâle gelir dedik ve nitekim -Sayın Bakanım da izah etti- Merkez Bankası bu konuda devreye girdi yani Hükûmet bu konuda bazı kararları uygulamaya koydu Merkez Bankası aracılığıyla. Merkez Bankası bir sistem geliştirdi. Artık bu sistemden sonra şimdiye kadar olduğu gibi her eline üç beş kuruş para alıp bankada basit bir hesap açtıran kişi çek alamayacak. Çekler daha garantili olacak,

herkese verilmeyecek. Gerçekten bu çeki kullanabilecek kapasitede olan insanlara verilecek ama o tarihten bu tarihe de çekler peyderpey piyasada azalmaya başladı. Yani belli bir yere geldik artık ekonomik açıdan sıkıntı yaratmayacaktır.

Yalnız bir şeyi daha ifade etmek istiyorum: 250 milyar liralık çekin içinde karşılıksız çıkanların sayısı 5-6 milyar lira civarında. Yani bu hem sayısal olarak hem miktar olarak, değer olarak yüzde 5'i geçmiyor. Çok görüyoruz. Biz bakıyoruz etrafa yüz binlerce çek karşılıksız. Ama 250 milyar liralık çek dönüyor piyasada. 250 milyarın içinde 7-8 milyar liranın karşılıksız çıkması da o kadar çok anormal bir şey değil aslında ama o çok gündeme geldi.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – 2009 rakamı 17 katrilyon.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Bizim aldığımız rakam da öyleydi. O zaman gene yüzde 10'dan daha az, belki yüzde 5 civarında en fazla.

İşte bugüne kadar geldik. Artık bundan sonra bu sistem de kurulduğuna göre bunun detaylı bir şekilde açıklanmasını, eğer Merkez Bankasından temsilci arkadaşlarımız burada, onlar izah ederse bunu daha iyi Komisyon anlayacaktır diye düşünüyorum ve artık bundan sonra, karşılıksız çeki bir para cezası, idari veya adli para cezası koymanın bir gereği kalmamıştır diye düşünüyorum ama hâlâ eksiklerimiz var. Şunu kabul etmemiz lazım, onu da bugün için yapamayız, belki ileride onu da yapacağız: Bir gün gelecek, diyeceğiz ki “çek görüldüğünde ödenir.” Ticaret Kanunu'ndaki çeki yerine oturtacağız. Belki bunun için birkaç seneye daha ihtiyacımız olabilir diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Çok sağ olun.

Mustafa Bey, buyurun.

MUSTAFA KEMAL ŞERBETÇİOĞLU (Bursa) – Sayın Bakanım, Sayın Başkanım; öncelikle tüm Komisyon üyelerini ve sizleri saygıyla selamlıyorum.

Ali Rıza Bey biraz evvelki yaptığı konuşmasında, partimizden bir milletvekili arkadaşımıza “İstersen yetkili savcılar sen savun.” gibi bir laf atmıştı.

BAŞKAN – Buna gerek yok.

MUSTAFA KEMAL ŞERBETÇİOĞLU (Bursa) – Sayın Bakan çok güzel cevap verdiği için, ben o konuya detaylı girmek istemiyorum.

BAŞKAN – Ben çekle ilgili dedim.

MUSTAFA KEMAL ŞERBETÇİOĞLU (Bursa) – Bugün, yargı hakikaten bugüne kadar hiç olmadığı kadar ehil ve liyakatli insanların elindedir. Biz, brifing alan Yargıtay üyelerini de gördük, emir-komutayla karar verenleri de gördük. O gün sesi çıkmayanların, bugün yargıdan şikâyet etmeye hakları yoktur diyorum.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Buyurun... Bunlar Bülent Arınç'ın dünkü lafları.

MUSTAFA KEMAL ŞERBETÇİOĞLU (Bursa) – Ben Bülent Arınç'ın görüşleriyle ilgili değil, kendi görüşlerimle ilgili konuşuyorum. O sebeple, ayrıca bir de Nasreddin Hoca'nın meşhur bir sözü vardır: “Acaba, hırsızın hiç mi suçu yoktur?”

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Çok sağ olun, çok teşekkür ediyorum.

Celal Bey, buyurun.

CELAL ADAN (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli arkadaşlar; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Özellikle, Sayın Köylü ve Murat Bey değindiler. Şimdi, İstanbul'u ele aldığımızda, aşağı yukarı İstanbul'da 1 ile 5 kişi, 1 ile 10 kişi, 1 ile 50 kişi çalıştıran 380 bin iş yeri var. Burada çalışan sayısı aşağı yukarı 2 milyon 300 bin kişi. Bu 2 milyon 300 bin kişiyi eşleriyle, çocuklarıyla, yaşlılarıyla tarif ettiğimizde İstanbul'un omurgasını bunların üzerine inşa edebiliriz. Bu omurga nasıl yürüyor? Üç aşağı beş yukarı, bütün arkadaşlar biliyorlar. Küçük ve orta boy işletmelerde 100 milyar, 200 milyar, 300 milyar gibi, 500 milyar gibi bir birikim olduğunda gider iki tane daha iş makinesi alır ve o makinelerle birkaç kişiyi daha istihdam eder. Bizde büyük şirketlerin istihdam ettiği sayı aşağı yukarı Türkiye'de 400-450 bin civarındadır ama bu küçük, orta boy işletmeler İstanbul'a nefes veren işletmelerdir. Mevlüt Bey'in de ifade ettiği gibi, diğer arkadaşların da ifade ettiği gibi, bu çekle ilgili bir güvensizlik piyasayı çok sarsacaktır.

Şimdi, normal bir işletme elinde bir kuruş para olmadan, piyasadan bir 50 milyar, 100 milyar borçlanabiliyor çek marifetiyle. Daha sonra, değişik gelirlerle, istihkaklarla parayı alıp çeklerini ödeyebiliyor.

Şimdi, bu meselinin bir güvensizliğe ki Türkiye'nin bugün içerisinde bulunduğu şartlarda da adaletin çok tartışıldığını... Bu size bağlı bir olay değil, Türkiye bu süreci böyle geliştiriyor. Biraz evvel fezlekelerden bahsedildi. Bülent Arınç Bey'le ilgili, Sayın Kılıçdaroğlu'yla ilgili fezleke var ama içimizi inciten, bunun istismar edilmesini de istemem, bir gül bahçesine her gün gencecik askerlerimizi, şehitlerimizi verdiğimiz bu topraklarda “Silah bizim sigortamızdır.” diyen, “Orta Doğu'da herkes silahlanırken Kürt vatandaşlarının silahsızlanmasını istemek aykırılıktır.” diyenlere fezlekenin gelip gelmediğini de merak ediyorum.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – En fazla oraya geliyor, 500'ün üzerinde fezleke var.

CELAL ADAN (İstanbul) – Evet, ama bunları bir an önce devreye sokun.

O bakımdan, piyasada güvenilirliği ön plana çıkarması bakımından, bu görüştüğümüz bu önemli konunun bir alt komisyon marifetiyle biraz daha değerlendirilerek gündeme getirilmesinde yarar görüyorum ben.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım; teşekkür ediyorum, tekrar ikinci kez söz hakkı verdiğiniz için.

Bana zatıalinizden bir davetiye geldi. Bu davetiyede de Çek Kanunu'yla ilgili görüşmelerin olacağı yazılı. Gündem, esas komisyon, Sinan AYGÜN'ün teklifi, Sayın Ali Rıza Öztürk'ün teklifi... Ben de buna hazırlanarak geldim buraya...

BAŞKAN – Şimdi, şu: Genelî dışında, maddeyle ilgiliyse maddeye gelindiği zaman söz veririm. Özellikle bulunman da lazım, farklı görüşün varsa. İsterseniz oraya taalluk edelim.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Yok, hayır efendim. Oraya geleceğim şimdi.

Ben aranızda acemi milletvekillerinden bir tanesiyim.

BAŞKAN – Estağfurullah, rica ederim.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Daha önce, bir kere İçişleri Komisyonu toplantısına katıldım, sonra ikinci kez buraya katılıyorum.

BAŞKAN – Adalet Komisyonu Parlamentonun kurucu komisyonudur.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Doğrudur efendim.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Anayasadan sonra...

BAŞKAN – Anayasa hepimizi bağlar ama Komisyon bağlamaz.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Başka hiçbir toplantıya katılmadım ve ilk defa da, ben Parlamenta geldiğim gün şunu yaptım: Biz muhalefet milletvekiliyiz, bize millet bunu uygun gördü. AK PARTİ sıralarına baktım, onlar kaldırıyorsa ben elimi indirdim, AK PARTİ indirdiyse ben elimi kaldırdım. Şimdi, onlar öyle yapıyor, biz tersini yapalım diye, böyle gerekiyordu ama geldiğimiz şu gün içerisinde bir teklif verdik, kanun teklifi verdik. Bu kanun teklifiyle, Sayın Adalet Bakanımızla görüştüm ben, tekrar söylüyorum, yetkililerle görüştüm. Bir noktaya geldik, ufak tefek nüanslarımız olsa da geldik. Şu anda da Türkiye'de bırakın cezaevinde olanları, Sayın Bakanım verdi, 617.965 kişi şu salonu bekliyor şu anda ve ilk defa da devlet bana maaş verdi, 12 Hazirandan beri maaş alıyoruz herhâlde, altı aydır. İlk defa da millet için bir şey yapacağımıza inanıyorum ve bunun heyecanıyla ben buraya geldim.

BAŞKAN – Daha önceki icraatları ortadan kaldıran şeyler yapmayın. Sizin ilkiniz olabilir de Türkiye'nin çok ilkleri var.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Benimle ilgili söylüyorum. Ben şahsım adına konuşuyorum efendim. Yani ben şahsım olarak bir şey yapmadım efendim. Yaptığımı da söyledim ben size. AK PARTİ kaldırdı ben indirdim. Ben indirdim AK PARTİ kaldırdı, yaptığım bu.

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Aynı konuda aynı partinin iki milletvekilinin aynı teklifi vermesi de acemiliğinizden mi acaba?

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Önce ben verdim. Acemiylim, kabul ediyorum bunu.

BAŞKAN – Sinan Bey, konuyu şey edelim.

Üstat, sonuca gideceğiz, içerikle ilgili buyurun.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Sayın Başkanım, bana acemi misin diye sordu, ben de kabul ettim “Acemiylim” dedim, ustasıym desem yanlış.

BAŞKAN – Üstat, içerikle ilgili çünkü...

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – O yüzden, Sayın Başkanım, benim istirhamım sizden, buranın Başkanı sizsiniz, bir an evvel şu maddelere geçelim de bu konuyu gündeme alalım, yapalım ve burada bir diyalog ortamı gördüm ben. Sayın Başesgioğlu olsun, Değerli Celal Adan Ağabeyim olsun, diğer ağabeylerimiz olsun, bir havayı sezdim burada. Yani buradan bir iş çıkacak. Burada bir yemek yiyeceğiz.

BAŞKAN – Böyle bir havaya ihtiyacınız varsa sürekli gelebilirsiniz, bunun dışında bir hava olmaz bizde.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Efendim, kimliğimde, Meclis Albümü’nde “Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekili” yazmasına rağmen, ben Türkiye Milletvekiliyim. Ben Türkiye’nin sorunlarını tartışmaya geldim, kavga etmeye gelmedim buraya Başkanım.

BAŞKAN – Sağ ol, sağ ol.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – O yüzden, bu diyalogu sağladık, devam edelim. Ne olursunuz gündemin maddelerine geçelim. Size akıl vermek gibi olmasın ama başka maddeleri konuşmakta da fayda yok diyorum. Ben tüccarım efendim, üne bakmam una bakarım, un var mı?

BAŞKAN – Sinan Bey, biz ne değirmene ne una bakıyoruz, soruna bakıyoruz.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Ün peşinde değiliz. Hayır, ben tüccarım, una bakıyorum. Un nedir? Burada çalışmaktır. Unu yiyelim efendim.

BAŞKAN – Şu anda hiçbirimizin saygınlığı, hiçbirimizin gerisinde olmayan ve Komisyon üyesi ve Komisyon üyesi olmayan arkadaşlarımızın söz hakları var. Geneli üzerinde o söz hakkını vermezsem bu havayı yakalayamayız zaten.

Teşekkür ederim.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Peki efendim. Takdir zatıalinizin efendim.

BAŞKAN – Buyurun Murat Bey.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Sayın Başkan, Değerli Bakanım, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben de burada bu tasarının olumlu olduğunu düşünüyorum öncelikle ama kendi düşüncelerim açısından ifade etmek zorunda olduğumu düşündüğüm hususlar var. Bunlardan birincisi, şu anda elimizde bulunan istatistiki sonuçlar aslında 5941 sayılı Yasa'nın uygulamasının piyasadaki çekle ilgili hususa cevap verdiğini gösteriyor. Neden dersiniz? Toplam 217 bin Yargıtayda, 400 bin tane yerel aşamada dosya bulunmasına rağmen, cezaevinde 1.457 kişi var. Yani bu aslında önemli bir kriter Sayın Bakanım. 1.457 kişi yaklaşık 617 bin arasında, içinde önemli bir yer tutmuyor kanaatimce. Bu çekin tahkim edilmesiyle ilgili -yani bu bizim kanaatimiz tabii, katılan olur, olmaz- çekin çek vasfının kazandırılması, piyasadaki güvenilirliğinin sağlanması açısından önemli bir kriter. Dolayısıyla burada bu hususun yani çek muhataplarının, alacaklılarının haklarının da korunması gerekliliğinin devam ettirilmediği, yani teminat altına alınmadan, yasal bir düzenleme yapılmasının ben doğru olmadığını düşünüyorum. En azından bu hususta alt komisyona sevk edilmek suretiyle çalışmanın orada olgunlaştırıldıktan ve şu anda piyasada 600-700 bin civarında alacaklının da hakkının nasıl teminat altına alınabileceği hususunda Komisyon olarak çalışmayı olgunlaştırmadan bir kanun geçirmenin çok doğru olmadığını düşünüyorum. Yani burada sonuçta çek mağdurları var, tamam, onlar cezaevine girme tehlikesindeler ya da cezaevindeler fakat bunun karşısında mallarını veya ticaretlerini buna bağlamış 700 bin insan var ve onların çocukları da var. Yani bu düzenlemeler yapılırken olayı tek taraflı bakış açısıyla değerlendirmenin doğru olmadığını düşünüyorum. Ben de ilk defa seçildim Sayın Sinan Bey gibi. Haziran ayına kadar ben de avukatlık yapıyordum ve piyasadaki olguyu ve piyasanın nasıl işlediğini aşağı yukarı içinde olmamız nedeniyle biliyoruz. İnsanlar çeki karşılığında bir yaptırım olduğu için güveniyorlar. Dolayısıyla piyasada bononun bu anlamda ekonomik değeri kalmadığı, adli para cezası ve sonucunda ceza yaptırımı, hapis cezası yaptırımı kaldırıldığında bono ile çek arasındaki hukuki nitelme de tamamen ortadan kalkmış olacak. Özeldede de bu durumu değerlendirip çeki gerçekten çek vasfını kazandırabilecek unsurların, düzenlemelerin bu tasarıyla birlikte alt komisyonda görüşüldükten ve yerli yerine oturduktan sonra getirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Turgut Bey...

Kurumlara söz vereceğim, şöyle özetle çünkü...

Siz zaten teknik konuşursunuz, biliyorum.

Buyurun.

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Sayın Başkanım, Hükümetin tasarısına baktığımızda zaten, topu topu iki maddelik bir şey yani, özü. Onun dışında, ufak tefek birtakım redaksiyon önerileri var. Yani alt komisyonluk bir şey yok burada. Alt komisyona inip alt komisyonda ne yapacağız? Neyi konuşacağız uzun uzun? Belki burada önergelerle düzeltilebilecek kısımları vardır diye düşünüyorum ama gerçekten, bu tasarı veya bu düzenleme kamuoyunda bekleniyor. O yüzden, bence çok fazla uzatmadan da gidersek iyi olur.

Dün bir şey takıldı kulağıma Sayın Bakan. Onu da buradan belirtiyim, belirtmeden geçemeyeceğim. Dün sunum yaparken Sayın Bakanımız, “38 tane yeni cezaevi inşa ediyoruz.” dedi ama bunu dilinin ucuyla söyledi, “Eyvah, nereden çıktı ağzımdan.” gibi, ben öyle hissettim. Şimdi, 38 tane cezaevini niye inşa ediyoruz diye bir taraftan aklıma geldi, ben otururken demin. Türkiye’de, demokratik bir ülkede...

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Yaptığımızdan daha fazlasını kapatıyoruz.

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Öyle mi acaba? Ya da yeni tutuklular, yeni yeni insanlar mı cezaevlerine girecek diye düşündüm.

Şu var ama: Şu kanun tasarısı, teklifleri birlikte geçerse bir iki tane cezaevi eksiltebiliriz ama Sayın Bakanım, onu belirtiyim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Şimdi, değerli arkadaşlar, misafir 2 milletvekilimizi görüyorum. Onlara kısaca söz vereceğim fakat kurumlar dilerlerse geneli üzerinde görüşlerini bildirebilirler veya iki tane temel maddeler var, o aşamada görüşlerini bildirirler. Nasıl isterseniz. Maddede görüşlerini bildirmeleri daha verimlidir çünkü maddede görüşlerini...

Buyurun Mevlüt Bey.

FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU (İstanbul) – Sayın Bakanım, Saygıdeğer Komisyon Başkanım, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri; Komisyon sözcümden izin alarak konuştum. Benim terbiyem budur. Sayın Başkanım da lütfettiler, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlarım, tabii ben üretimden yana bir insanım. Üretim olmazsa ülkenin ekonomik bağımsızlığı da olmaz, sonuna kadar üretimden yana bir insanım. Üretimin kendi kuralları... Üretim çok kaygan bir zemindir, bu kaygan zeminde kendi dinamikleri vardır, ürkütülmemesi lazım. İstihdamdan yana bir insanım. Şimdi, burada yani piyasa dinamizmini kaybetmememiz lazım. Bu açıdan, bir kez ben Sayın Köylü’ye ve Sayın İyimaya’ya teşekkür borcumu ödemek istiyorum. Bilmiyorum, Sayın Bakanım mıydı, Sayın Çiçek miydi, hangi bakanımızdı bilmiyorum. Siz mi vardınız o zaman? Hayır, hayır, o zaman...

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – 2009’ sa benimdir.

FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU (İstanbul) – Krizin başlangıcında iki tane önlem bu benim... Bana bağlıdır, geldim, anlattım, ikna ettim arkadaşları Sinan Ağabey.

1) Aynı şeylerin muhafaza edilmesi lazım. Sayın Köylü’ nün dediği çekte tanzim tarihi. Bugün böyle bir şey yok piyasada. Piyasada herkes kendi ödeme gücüne göre, takvimine göre bir ödeme tablosu veriyor, bunun adı budur. Önce, bazı alacaklı parasını, malını dürüstçe veren, dürüst alacaklı her zaman haklıdır, bir kere bunu söylüyorum. Dürüst alacaklı her zaman haklıdır, malını vermiş, her şeyini vermiş ancak bazı kötü niyetli alacaklılar verilen o sıra çeklerin hiç gününü beklemezsiniz kişileri mahvediyor.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Şu anda öyle bir şey yok.

FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU (İstanbul) – Hayır, hayır... Onu anlatıyorum efendim.

BAŞKAN – İşte, onu düzeltmişler...

FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU (İstanbul) – Bilmiyorum hangi Bakanımı. Sizin Sayın Bakanım galiba? Anlattım Sayın Köylü’ ye ve bizim Komisyon üyesi Sayın Dibek miydi, Komisyon üyesi arkadaşlarımla beraber gittik, Sayın Öztürk vardı galiba, anlattık. O gün, bir kere piyasaya bir güven anlamında bir şey geldi, gene aynı şeyin devam etmesi lazım. Orada bir tarih getirdik Sayın Başkanım. Yani “Şu tarihe kadar.” diye bir tarih getirmiştik. Bir kere bu tarihin artık kalkması lazım, bunun böyle olması lazım. Yani vade dediğimiz olgu, artık tanzim tarihi veya çekte görüldüğünde ödeme diye bir şey yok piyasada. Bu aynı şekilde, hangi vadede ise o tarihte ibraz edilebilmeli. Vadeden önce gidip kimse beni yok etmemeli.

2) Yine bazı alacaklılar ve o krizde bazı bankalar. Tenzih ediyorum, çok az, bir iki bankaydı, onlara banka diyemiyorum. Diyelim ki 20 tane çek vermişsiniz, ev almışsınız, o tarihte ödeyeceksiniz, tarih tarih, hepsinin arkasını yazdırdı -maaş alacağım, maaşımla ödeyeceğim bu çekleri- bırakın sizi, tüm o zavallı cirantalara geldi. Yani yine aynı şekilde ibraz tarihindeki arkasını yazdır, anında yazdırıp o önlem alındı. Yine aynı şekilde bunun devam etmesi lazım. Cirantalara çekin gününden önce yani bankada 31.12.2012 ise o tarihte ibraz edilmeli, ciranta ise o tarihten sonra bana gelmelisin. Bu, piyasa dinamizmini bozuyordu. Yani cirantaya müracaat, çekin tarihinde arkasında yazdırarak ancak daha diyelim piyasaya öyle firmalar var ki 10 milyon, 20 milyon çek veriyor bir günde ama hepsinin arkasını aynı gün yazdırıp bana gelerseniz beni de boğarsınız çünkü çökertirsiniz. Yani bu iki... Geçen, 2008 veya 2009’ da mı yaptık, bilmiyorum. O tarihte alınan bu önlemler piyasaya bir güven getirmiştir ve çok önemli olmuştur. Yine aynı şekilde Sayın Başkanım, bu iki önlemin devam etmesi lazım.

Bir başka konu: Tabii ekonomi kayıt dışı olmamalı, hiç, hepimiz bunu önlemeliyiz, yani yasama görevi yapanlar ama 2008'den sonra Sayın Başkanım, hamiline çek yazan bazı kişiler olmuş. Aynı şekilde hamiline çek yazdı diye hapis cezasıyla cezalandırılmışlar.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Onu da düzenliyoruz burada. Onu da idari cezaya çeviriyoruz.

FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU (İstanbul) – Evet. Onun için, mutlaka kayıt içinde olmalı ekonomi ama bu da onu içermeli efendim. Sadece çeki karşılıksız çıkanlar değil, hamiline yazanlar da ceza almış.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Hamilineyi kaldırsak ne olur?

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Dediklerinizin hepsini karşılayan düzenlemeler var burada.

FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU (İstanbul) – Peki efendim, tamam.

Bir başka konu: Her banka güven müessesesidir. Her banka çeklerinin piyasada karşılıksız çıkmasından hicap duyar, utanır. Bunu açıkça konuşuyorum. Ben karşılıksız çek çıkmayan şubelerime ödül verirdim. Bankaları burada gerek maddi bir şekilde hep hor görmeyelim, hiçbir banka bunu istemez. Onun için, Bankalar Birliğinin de Sayın Bakanım bir önerisi var. Burada, bir tarafta hürriyeti engelleyiciyi kaldırıyoruz ama Bankalar Birliğinde her şeyi, o parayı satmaktır. Orada bir karşılıklar kararnamesinde Bankalar Birliğinin bir önerisi var: Bir de bir beş yıllık bir süre var, onun üç yıla inmesi diye. Hakikaten çok önemli. Bunu dikkate alırsanız çok mutlu olurum.

Tabii burada şu da çok önemli: Tabii bunu yapıyoruz ama iyi niyetli alacaklıları da hep korumak, iyi niyetlinin hakkını savunmak da yine bizim görevimiz. Yani kötü niyetli... Burada tamam bir suçu ceza olmaktan çıkarıyoruz Sayın Aygün, özellikle size söylüyorum, bunu yıllardır savunan kişisiniz ama iyi niyetli alacaklıları da koruyacak mutlaka önlemlerin... Sayın Köylü'nün söylediği gibi. Henüz daha bu piyasanın kendi dinamizminde bu işlemez ama iyi niyetli alacaklıları koruyacak mutlaka önlem getirmemiz lazım.

Bir de Sayın Bakanım samimice söylüyorum. Özgürlükler çok güzel bir şey. Hepimiz özgürlük diyoruz. Kurban olayım, benim dokunulmazlığımı kaldırın ki özgürlüğe kavuşayım.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Onu Anayasa Komisyonunda konuşacaksın, o konuşmayı yapacaksın.

FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU (İstanbul) – Ben Sayın Bakanıma söyledim.

BAŞKAN - Değerli Milletvekilim, çok kısa, arkadaşlarımızın sabırları...

Buyurun.

YILDIRIM M. RAMAZANOĞLU (Kahramanmaraş) – Sayın Başkanım, ben çok kısa teknik bilgilendirme yapacağım. Ben test ettim, bir buçuk dakika sürüyor Sayın Başkanım.

Öncelikle, bu konuyu Sayın Bakanıma ancak bugün arz edebildim. Onun için kendisinden özür diliyorum.

Adalet Komisyonu toplantısına beni kabul ettiğiniz için de sizlere teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Rica ederim, hakkın o. Benim kabul şartıma bağlı değil.

YILDIRIM M. RAMAZANOĞLU (Kahramanmaraş) – Sayın Başkanım, vakitten tasarruf etmek için kısaca okumak suretiyle düşüncelerimi arz edeceğim.

Çek, ödeme aracı fonksiyonunu yüklenmiş kıymetli bir evraktır arkadaşlar. O hâlde, bu tanıma göre, çek yaprağını hizmet işlevi yüklenmiş klasik bir mal gibi düşünebiliriz çünkü ben çeke değişik bir açıdan bakmamızı öneriyorum. Bu şekilde düşünebilmemiz için, çekte gerekli unsurlar eksiksiz olarak mevcuttur. Bir, çekin bir üreticisi vardır ki bu bankanın kendisidir. İki, çeki üreten banka tarafından bu çeke yüklenmiş bir işlev vardır ki bu da ödeme hizmetidir. Üç, çekin nihai muhataba ulaştıran bir aracısı vardır ki bu da keşideci veya keşidecilerdir. Dört, çekin bir tüketicisi vardır ki bu çeke yüklenmiş olan ödeme hizmetinden yararlanmak üzere tahsil eden alacaklıdır.

Şimdi, arkadaşlar, çekle ilgili olarak yukarıda tanımlanan dört aktörün her biri kesinlikle bellidir ve çekin sirkülasyon zincirindeki konumları son derece açık ve nettir. Aslında, diğer birçok mal veya hizmet kategorilerindeki sirkülasyon zincirleri belki bu kadar açık ve net olmayabilir. Hâlbuki çekle ilgili sirkülasyon zincirinin tüm aşamaları kesin ve mutlak bir berraklık taşımaktadır. Bu durumda, taşınması gereken ödeme hizmeti işlevinin eğer çek tarafından temsil edilmediği anlaşılırsa o zaman ayıplı bir mal ve hizmetle karşı karşıyayız demektir ki öyleyse başvurulacak telafi noktası çeki üreten banka olmalıdır. Şimdi, diğer bölümleri atlıyorum, son paragrafa geliyorum.

Burada, bankaları da sıkıntıya sokmayacak şekilde nasıl bir çözüm üretebiliriz? Bazı öneriler başlığı altında:

1) Keşideci tarafından muhataplarına verilecek çekler keşideci olan özel veya tüzel kişinin yıllık cirosuyla ilişkilendirilmeli, banka buna mukabil bu yıllık cironun belli bir oranında rotatif teminat sağlayabilmelidir. “Rotatif teminat” diye bir kavram bizim iktisat literatürümüzde yok ama “Rotatif akreditif” var. Ben bu rotatif akreditiften esinlenerek Başkanım şunu demek istiyorum: Bir örnek vereyim, çok basit. Diyelim ki yıllık cirosu bin TL olsun, örnek olarak bir işletmenin. Bunun yüzde 10’unu banka “Senin ticari itibarına güveniyorum kardeşim, ben senin toplam yıllık cironun yüzde 10’u kadar bir yıl boyunca çek yazmana izin veriyorum, bunun da karşılığını tam olarak teminat altına alıyorum.” desin. O zaman demek ki yüzde 10’u 100 lira yaptığına göre, bir yıl boyunca 100 liralık çek yazabilir. On çek yaprağına bölüştürdüğümüz zaman, her çekin üzerinde 10 TL diye bir

teminat limiti bulunacaktır. Dolayısıyla diyelim ki bu teminat limiti birinci, ikinci çeklerin karşılığında ödendikçe tekrar teminat tazelenecektir. Onun için, rotatif yani döngüsel dememizin amacı bu.

2) Çek üzerinde basıldığı tarih, keşide edildiği tarih ve vade tarihi ayrı ayrı bulunmalı, her bir çek yaprağının altında aslının aynı olacak şekilde otokopili ek bir sayfa, saklanabilecek koçan nüshası olarak bulunmalı. Keşide tarihi ile vade tarihi bir yıldan fazla olmamalı. Böylece vadesi bir yılı geçmeyen çekler rotatif banka teminatı altında olmalı ve bu banka teminatının her bir çek yaprağına tekabül eden net tutarı her bir çek yaprağı üzerine basılmış olarak deklare edilmiş olmalıdır. Bu tür çekler teminatlı çekler olarak tanınmalı kategorize edilmeli ve her bir yaprak üzerinde “teminatlıdır” ifadesi basılmış olmalıdır.

Son olarak, vadesi bir yıldan uzun olan veya rotatif teminatla donatılmamış çekler ise teminatsız çekler kategorisinde işlem görmelidir. Talep üzerine, çek tek yaprak olarak da banka tarafından hazırlanabilmeli ve vasıflarına göre aynen yukarıdaki gibi teminatlı veya teminatsız çek kategorilerinde sınıflandırılabilirdir.

3) Karşılıksız çek keşide eden kişinin hem kendisi şahsen hem de eğer varsa yönetiminde bulunduğu veya bulunacağı tüm tüzel kişiler yeni yasada öngörülen sürede çek yasaklısı hâline gelmelidir.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkürler Ramazan Bey, çok sağ olun.

Arkadaşlar, kurumlar, yargı olsun, Bankalar Birliği olsun, Odalar Birliği olsun, Borsalar Birliği olsun, öğleden sonra çünkü kapasite, maddelere geçiş aşamasına geldik. İki üç cümle de ben söyleyeyim.

Değerli arkadaşlar, şu anda, Türkiye, devlet olarak taahhüt altına girdiği uluslararası sözleşme gereği özel ilişkilerden kaynaklanan edimlerin yerine getirilememesini hürriyetten mahrumiyet cezasıyla yaptırımlandıramıyor. Bu, Roma hukukunda, borçlular borçlarını ödemeyince ayaklarına ağır taşlar takılırdı, günlerce beklerlerdi, yürüyemezlerdi; hapis oldu vesaire. Şimdi, konsept şu: Size satım akdi olsun, çek ilişkisi olsun vesaire, bu borcun ödenmesi asıldır ama ödenmemesi hâlinde “Diğer takip yolları açıktır, ona hapis cezası veremezsiniz.” diyor, taahhüde girmişiz. Bu bir sistem borcudur. Bunu böyle sürdürmüşüz. Nasıl oldu? Anayasa Mahkememize konu götürüldü. Anayasa Mahkemesi çeke hapis cezasının verilmesini Anayasa’ya aykırı bulmadı; Anayasa’nın tersinden okunuşuydu, sözleşmenin yanlış okunuşuydu. Zaten karar da iki üç paragraftan ibarettir, dilimde de bu açıkça tartışıldı. Bu bir zaruret. Her ertelememiz, kim erteliyorsa yasama organıysa yasama organı, yürütme organıysa yürütme organı, bir anayasa ihlalidir, 90’ıncı maddenin ihlalidir, 38’inci maddenin ihlalidir. Sorun yok mu? Var. Her reformda, getirilen yeni çözümden avantaj kaybedenler vardır, durumları

kötüleşenler vardır, doğrudur. Burada bütün mesele önlemleri almaktır, doğrudur. Ne var burada? Alacaklıların menfaatleri bakımından sorun doğuyor.

Bir, alacaklıların takip hukuku devam ediyor. İki, alacaklıların bundan sonraki çek tanziminde imkânlara, fırsatlara, kapasiteye erişim verileri oluşturulan düzen sebebiyle sağlama bağlanıyor. Bu zarar görme, korunabilenler tamam, korunamayanlar bakımından geçicidir. Ekonomi, liberalizm, işleyiş kendi düzenini kuracaktır. Bir veya iki yıllık geçiş sürecini yaşayacağız. Zaten, karşılıksız çıkma da bütün çek borçlarını veya alacaklarının yüzde 50'sini de temsil ediyor değil, tolere edilebilir bir miktardır. Anayasa Mahkemesi... Alt komisyon talepleri var. Zaten özü budur.

Alt komisyona gönderilme talepleri var. Espri bu arkadaşlar. Biz, bir taahhüde girmişiz, hangi özel ilişkiden kaynaklanırsa kaynaklansın, orada yerine getirilmeyen edimleri kamunun hapis hakkına dönüştüremeyizdir. Bu bellidir. Bunun alt komisyonluk... Çünkü tartışıyor da Parlamento. Takdir sizin tabii. Ben alt komisyonluk bir durum görmüyorum ama arkadaşlarımızdan öneri geldiği için demokratik bir olaydır, alt komisyona gönderilmesi konusunda Sayın Bakanım ne diyorsunuz? Benim görüşüm bu.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Sayın Başkanım, ben de sizin görüşünüze katılıyorum.

Esas itibarıyla iki maddelik bir düzenlemedir. Komisyonumuzda endişeleri izale etmeye dönük önergeler varsa ki birtakım önergeler olduğunu da biliyorum, burada düzenleyebiliriz diye düşünüyorum.

Alacaklıların haklarının korunması gibi arkadaşlarımızın aslında ötelenmeyecek bir tespitleri var. Yalnız şunu ifade edeyim: Biz bu algıyla hareket edersek kıyamete kadar bu yanlış, doğru olmayan düzenlemenin devamını savunacağız demektir.

Burada en büyük yaptırım, Sinan Bey ifade etti “Ben tacirim.” dedi, bana vereceğiniz en büyük ceza çek keşide etme, çek hesabı açma yasağıdır. Bir ticaret erbabı olarak benim piyasadaki kredibilitemin göstergesi olan bir enstrümandır bu çek. Dolayısıyla piyasada devam etmek isteyen işletmeler, esnaf, tacir bu itibarı yıpranmasın diye özenle davranmak zorundadır. Ben de Sayın Başkanımızın görüşüne katılıyorum ve alt komisyonun bu aşamada çok gerekli olmadığı kanaatimi paylaşıyorum.

BAŞKAN – Dilek Hanım, Ali Rıza Bey, oylayayım ben, maddelerde söz alırsınız.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Biz de alt komisyona gerek yok diyoruz.

BAŞKAN – Oylayacağım ben. Gerek görmüyorsunuz? Gerek yok, tamam.

O zaman, Dilek Hanım, sözünüzü şeye aktarıyorum, bitirdim çünkü ana müzakereyi. Maddelerde söz alırsınız.

Ben maddelere geçişi yüksek oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...
Maddelere geçilmesi oy çokluğuyla kabul edilmiştir.
Saat 14.00' e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 12.33

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.05

BAŞKAN: Ahmet İYİMAYA (Ankara)

BAŞKAN VEKİLİ: Hakkı KÖYLÜ (Kastamonu)

SÖZCÜ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

KÂTİP: Harun TÜFEKÇİ (Konya)

-----0-----

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, İkinci Oturumu açıyorum.

Çalışmaları sürdürüyoruz.

Maddelere geçtik.

Şimdi 1'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 1- 14/12/2009 tarihli ve 5941 sayılı Çek Kanununun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “adlî sicil” ibaresi, “Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası” şeklinde değiştirilmiş ve aynı maddenin yedinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“d) Çekin basıldığı tarih,”

BAŞKAN – Dilek Hanım, buyurun.

Bizim komisyon hukukunda madde müzakereleri madde kapsamında olur ama istisnai olarak buyurun, geneli üzerinde buyurun.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, sayın milletvekilleri; artık yeni milletvekili olmamız nedeniyle usulleri yeniden hep beraber göreceğiz. O nedenle kusurumuza bakmayın.

Şimdi, ben, geneli üzerinde görüşlerimi dile getirmek istiyorum, biraz da kral çıplak demek istiyorum Sayın Başkan. Şimdi, biz, hukuk fakültesi birinci sınıftayken “de lege lata ve de lege ferenda” olması gereken hukuk ve olan hukuk anlamında bir kavramı öğrendik o dönemden itibaren. Şimdi, biz, burada, olması gereken hukuku tartışıyoruz, olması gereken şeyi tartışıyoruz. Şimdi, Avrupa müktesebatındaki protokolden bahsediyoruz, o çerçevede değiştirilen Anayasa'mızın 38'inci maddesinden bahsediyoruz ama hem Avrupa'daki kurallar, insan malzemesi hem de ülkemizdeki insan malzemesi aynı nitelikte değil ne yazık ki. Ben, milletvekili olmadan önce fiilen avukatlık yapan bir insan olmam nedeniyle uygulamadaki sorunları da pek çok arkadaşımız gibi biliyorum zaten.

Şimdi, burada, biraz önce açıklanan rakamlardan da anlaşıldığı gibi, tüm çek miktarının, piyasada dolaşan çek bedelinin yüzde 10'u kadar bir kısmı karşılıksız çek muamelesi görüyor ve o

kadar insanın cezalandırılması ya da mahkûmiyeti söz konusu olabiliyor. Diğer yüzde 90'ı zaten normal koşullar altında bu çekteki güven esasına dayalı olarak işlemlerini yerine getiriyorlar.

Şimdi, biz, bu yüzde 10'un kapsamına baktığımızda, uygulamadan gelen arkadaşlar genel olarak bilirler, yani bu yüzde 10'un kapsamındaki olağan dışı koşullar, kriz vesaire nedeniyle yapılamayan ödemeler ve bu nedenle mağdur olan insanların sayısı ne yazık ki çok azdır. Aksine, bu yüzde 10'un içerisinde genellikle ödemelerini kötü niyetle ödemekten imtina eden insanlar vardır, mallarını kaçıran insanlar vardır, hatta eşinden boşanan insanlar vardır. Böylesine bir şey söz konusudur.

Bu nedenle de biz, şimdi, iyi niyetli pek çok hamilin kendilerine tanınan güven çerçevesinde, 5941 sayılı Çek Yasası çerçevesinde kendilerine verilen güven çerçevesinde yapmış oldukları alışverişlerinde aldıkları çek nedeniyle artık bu güvenden yoksun olacakları bir tasarımı görüşüyoruz şu anda. Yani pek çok tepki geldi bize bu tasarı görüşüleceği için Adalet Komisyonunda. "Biz, size güvenerek, devlete güvenerek, çıkartılan yasalara güvenerek alışverişimizi yaptık. Bizim haklarımız ne olacak? Siz bu insanlara –ki onların düşüncesine göre kötü niyetli olan insanlara- böyle bir af çıkartıyorsunuz." gibi bir yaklaşım biçimi var ve kısmen de doğru olduğunu düşünüyorum ben.

Bu tasarıda belki de hiç düşünülmeyen şey, bu iyi niyetli alacaklıların, iyi niyetli hamillerin en azından bir geçiş dönemi çerçevesinde haklarının korunmamasına yönelik tepkileri var haklı olarak. Yani her ne kadar alt komisyona sevk edilmesi reddedilmiş olsa da Komisyonun her zaman için bu konuda farklı bir karar verebileceği konusunu öngörüyorum ben. Yani bu önceki Çek Yasası'na, şu anda uygulamada olan Çek Yasası'na uyarak ve bu haklardan yararlanarak insanların alışveriş yapmaları ve çek almaları nedeniyle var olan hakları, kazanılmış hakları ne olacaktır? Yani biz, yaklaşık yüzde 10 gibi kötü niyetli hamil diyelim ya da kötü niyetli borçlular diyelim, onların adına diğer insanları, iyi niyetli alacaklıları bertaraf ediyoruz, onları görmezlikten geliyoruz. Bu da onlarda çok ciddi anlamda bir güven bunalımı, adalet konusunda güven bunalımı yaratacaktır diye düşünüyorum.

Benim önerim: Yani şu anki var olan yasal düzenleme çerçevesine güvenerek alışverişlerini yapmış olan iyi niyetli hamillerle ilgili en azından bir geçiş dönemi uygulamasının konulması ve onların haklarının korunması konusunda Komisyonumuzun daha duyarlı davranması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Konu müzakere edildi. Tekrarlamış oldunuz. Partideki arkadaşlarımız da, Cumhuriyet Halk Partisindeki arkadaşlarımız da sizin ortaya koyduğunuz düşüncenin dışında bir noktai nazarları var.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Bu benim tabii biraz kişisel düşüncemdi.

BAŞKAN- Yok, normal, zaten böyle farklı düşüncelerin ortaya çıkması önemli Komisyonunda.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sayın Bakanımız... Yani bir alacaklılar sicili kurulacağından bahsedildi ama şu anda hakları ihlal edilen insanlar ne olacak?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Anladım.

Teşekkür ediyorum, sağ olun Dilek Hanım.

Arkadaşlar, 1'inci maddeyle ilgili başka söz isteyen? Yok.

Söz yok, önerge yok.

1'inci maddeyi yüksek oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- 5941 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin altıncı fıkrasında yer alan “şikâyet” ibaresi “talepte” şeklinde değiştirilmiş; maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(9) Çekin, üzerinde yazılı baskı tarihinden itibaren beş yıl içinde ibraz edilmemesi hâlinde, muhatap bankanın üçüncü fıkraya göre ödemekle yükümlü olduğu tutara ilişkin sorumluluğu sona erer.”

BAŞKAN – Evet, okuduğumuz maddelerle ilgili kurumların görüşü varsa, Buket Hanım, söyleyebiliriz.

Söz var mı 2'nci maddede?

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – 2'yle ilgili bir konunun açıklığa kavuşması gerekiyor.

BAŞKAN - Evet, 2'nci maddeyle ilgili, Hakkı Bey, buyurun.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Teşekkür ediyorum Başkan. Şimdi, mevcut Kanun'umuzun 3'üncü maddesinin altıncı fıkrasında bulunan “şikâyet” ibaresi burada “talepte” şeklinde değiştiriliyor. Burada talepte bulunacak kişi çeki bankaya tahsil için ibraz eden kişi midir yahut da bu ibraz eden kişi çekin karşılığı çıkmayınca kendisine ciro eden kişiye çeki geri verir parasını alırsa çeki ciro etmiş olan ve tekrar geri almış olan kişi de cumhuriyet savcılığına bu talepte bulunmak için müracaat edebilir mi şeklinde bir endişe belirlediğini duyduk. Burada “Çek hamili” dendiğine göre – yalnız, tutanaklara geçmesi açısından söylüyorum- çeki o anda elinde bulunduran kişi her kim ise onun cumhuriyet savcısına talepte bulunma hakkı vardır. Yani bu kişi ister bankaya ibraz eden kişi olsun isterse başka bir ciranta olsun ister keşideciden sonraki ilk kişi olsun hangisi olursa olsun yeter ki çek onun elinde ise cumhuriyet savcısına müracaat edebilir. Böyle anlamak gerekir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Anlamda kapalılık varsa açık bir ibare bulabiliriz Sayın Genel Müdürüm, Hocam.

Var mı bir şey?

Hocam, buyurun.

PROF. DR. İZZET ÖZGENÇ - Şu anda zaten metinde sadece “Hamil” geçiyor, “İbraz eden ve karşılıksızdır işlemini yaptıran hamil” ibaresi kullanılmıyor. Burada asıl sorun, eski Kanun döneminde bankanın ödemekle yükümlü olduğu para, dolayısıyla da şikâyet hakkını kullanması söz konusuydu. Yeni kanunun getirdiği sistem, bankanın çekin karşılıksız çıkması hâlinde şikâyet etme hakkının olmadığını vurgulama yönündedir. Yani burada hamil çeki bankaya ibraz edip karşılıksızdır işlemini yaptıran hamil olabileceği gibi bilahare gerisin geri cirantalardan birine çekin iade edilmesi hâlinde hamil cirantanın da bu talepte bulunabilmesine imkân tanıyan bir düzenlemedir.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, söz yok, önerge yok.

Maddeyi yüksek oylarınıza sunuyorum: Kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Madde oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Efendim, bakın, teklif esas alınıyor, teklif yani numerik değerler, yürürlükteki Kanun’un maddeleri değil, bizim teklifimizin numaralarıdır.

3’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- 5941 sayılı Kanunun 5 nci maddesinin başlığı “Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı” şeklinde, üçüncü fıkrasında yer alan “hukukî ve cezai sorumluluk” ibaresi “hukukî sorumluluk ile idarî yaptırım sorumluluğu” şeklinde, birinci ve onuncu fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş; ikinci, dördüncü, dokuzuncu ve onbirinci fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

“(1) Üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanunî ibraz süresi içinde ibrazında, çekle ilgili olarak karşılıksızdır işlemi yapılması hâlinde, hamilin talebi üzerine, çek hesabı sahibi gerçek veya tüzel kişi hakkında, çekin tahsil için bankaya ibraz edildiği veya çek hesabının açıldığı banka şubesinin bulunduğu yer ya da çek hesabı sahibinin yahut talepte bulunanın yerleşim yeri Cumhuriyet savcısı tarafından, her bir çekle ilgili olarak çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı verilir.”

“(10) Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararına karşı yapılacak başvuru ve itirazlar hakkında, 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun kanun yoluna ilişkin hükümleri uygulanır. Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararına karşı yapılan başvurunun kabulü hâlinde, bu kararla ilgili olarak da 8 nci fıkradaki bildirim ve yayımlanma usulü izlenir.”

BAŞKAN – Arkadaşlar, müzakere kolaylığı bakımından, Komisyonumuz, bir, yürürlükteki metni; iki, teklifi; üç, yürürlükteki metin ile teklifin kabulü hâlinde şekil alabileceği yapıyı bir çizelge düzenledi ve sizlere dağıttık.

Sizde var değil mi Oktay Bey?

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) - Var efendim.

BAŞKAN – Tamam.

Siz bundan evvelki maddeyle ilgili mi Buket Hanım?

Buyurun.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ BUKET HİMMETOĞLU – Teşekkür ederim.

Efendim, Bankacılık Kanunu ve ona göre çıkarılan yönetmelikler çerçevesinde, bankalar, kredilendirdikleri müşteriler için karşılık ayırmak zorunda. Sizin de uygun görüp tasarı metninde ifade ettiğiniz dokuzuncu fıkra olarak öngörülen düzenlemede, bankaların müşterilerine verdikleri çeklerin üzerinde yazılı baskı tarihinden itibaren beş yıl içinde ibraz edilmemesi durumunda bankaların bu fıkra çerçevesinde ödemekle yükümlü oldukları tutara ilişkin sorumlulukların sona ereceği düzenlenmiş.

Bizim önerimiz Türkiye Bankalar Birliği olarak, buradaki öngörülen beş yıllık sürenin üç yıla düşürülmesi yönünde. Burada üzerinde durmaya gayret de sarf ettiğimiz nokta şu: Bu düzenleme çek hamillerine ilişkin ibraz konusunda bir kısıtlama getirmiyor. Tek getiriliş amacı, bankaların ayırmak zorunda oldukları karşılıkların bir an önce serbest bırakılması. Çek bir şekilde sisteme girmeyebiliyor veya kaybediliyor veya zayi oluyor. Bu durumda bankalar nezdinde yıllarca o karşılık tutarları tutulmak zorunda kalıyor. Dolayısıyla beş yıllık sürenin üç yıla çekilmiş olması hamili açısından bir rahatlık veya bir hak kaybına sebebiyet vermeyecek fakat banka açısından çok büyük bir rahatlık sağlayacak.

Bunu takdirlerinize sunuyorum efendim.

BAŞKAN – Şimdi, Sayın Bakanım, bu maddeyi biz geçtik.

Değerli arkadaşlar, Bankalar Birliğinin noktainazarı eğer kabul görüyorsa değerlendirin ancak müzakerenin yenilenmesi yoluyla bitirdikten sonra dönebiliriz. Notu alın Genel Müdürüm.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Tamamını bir geçelim ondan sonra...

BAŞKAN – Tabii tabii.

Yüksel Bey, Bankalar Birliğinin noktainazarı sistem açısından bir önem veya öncelik ifade ediyorsa not alın, bütün maddeler oylandıktan sonra geri dönebiliriz.

Buket Hanım, biz, o maddeyi geçtik.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ BUKET HİMMETOĞLU - Efendim, bir de yeni bir fıkra önerimiz olacaktı bu maddeyle ilgili, onu da hep birlikte o zaman...

BAŞKAN – Hangi maddeyle ilgili?

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ BUKET HİMMETOĞLU - Bu dokuzuncu fıkradan sonra bir onuncu fıkra önerimiz olacaktı.

BAŞKAN – Efendim, onu ancak geri dönerek yapabiliriz. Konuşun, olabilirliği var mı? Ben de çok şey istiyorum, hatta böyle bir kanun yürürlüğe girmeden bu ekonomik sorunun, bu hukuk sorununun kendiliğinden çözülmesini istiyorum da burası, komisyon bir imkân komisyonu, onun dönemi bütün maddeleri oylayacağız, ondan sonra olabilirliğe bakılır, olur, yoksa olmaz.

Milliyetçi Hareket Partisinden arkadaşlarımızın önerileri var.

Önergeleri okutuyorum:

TBMM Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 14.12.2009 tarihli ve 5914 sayılı "Çek Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" nın 3. maddesinin son cümlesindeki "Cumhuriyet Savcısı tarafından her bir çekle ilgili olarak çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı verilir." cümlesi "Cumhuriyet Savcısının talebi üzerine Sulh Ceza Mahkemesi tarafından çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı verilir." olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Oktay Öztürk

Erzurum

Murat Başesgioğlu

İstanbul

Celal Adan

İstanbul

Gerekçe:

Cumhuriyet Savcısı tarafından ancak gecikmesinde sakınca bulunması hâlinde tedbir maksatlı kararlar verilebilir ki daha sonra bu kararını görevli mahkemeye sunmak zorundadır. Halbuki komisyona gelen bu tasarıda C. Savcısına karar verme yetkisi verilmektedir. C.Savcısının böyle bir yetki kaynağı yoktur. Savcıyı mahkeme yerine koymaktayız.

TBMM Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 14.12.2009 tarihli ve 5914 sayılı "Çek Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" nın 3. maddesinin 10. Fıkrasının 1. Cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararına karşı Asliye Ceza Mahkemesine itiraz ve başvuru yapılır.”

Oktay Öztürk
Erzurum

Murat Başesgioğlu
İstanbul

Celal Adan
İstanbul

Gerekçe:

1. fıkradaki değişiklik önergesine bağlı olarak Usul Hukuku hükümlerine göre itirazlar bir üst mahkemeye yapılacağından bu düzenleme zaruridir.

BAŞKAN – Evet, yürütme organı, Sayın Genel Müdürüm, Sayın Bakan...

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Sayın Başkanım, tabii, burada, kanun yolu itibarıyla zaten mevzuatımızda, Kabahatler Yasası’nda düzenlenmiş hükümler var, oraya atıf yapıyor bizim tasarımız. Dolayısıyla bu önergeye ihtiyaç yoktur diye düşünüyoruz.

İkincisi, cumhuriyet savcısının çek hesabı açma yasağı ve keşide etme yasağı koyması şekil şartlarına bağlı rutin bir işlemdir. Ayrıca mahkeme tarafından böyle bir kararın verilmesine ihtiyaç yok. Savcının vermiş olduğu karara karşı zaten başvuru yolları açık. O açıdan ihtiyaç olmadığı kanaatindeyim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi tekrar okutuyorum:

TBMM Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 14.12.2009 tarihli ve 5914 sayılı "Çek Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" nın 3. maddesinin son cümlesindeki "Cumhuriyet Savcısı tarafından her bir çekle ilgili olarak çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı verilir." cümlesi "Cumhuriyet Savcısının talebi üzerine Sulh Ceza Mahkemesi tarafından çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı verilir." olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Oktay Öztürk
Erzurum

Murat Başesgioğlu
İstanbul

Celal Adan
İstanbul

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi tekrar okutuyorum:

TBMM Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 14.12.2009 tarihli ve 5914 sayılı "Çek Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" nın 3. maddesinin 10. Fıkrasının 1. Cümlesinin aşağıdaki şekil de değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararına karşı Asliye Ceza Mahkemesine itiraz ve başvuru yapılır.”

Oktay Öztürk
Erzurum

Murat Başesgioğlu
İstanbul

Celal Adan
İstanbul

BAŞKAN – Yürütme organı görüşünü belirlemişti.

Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/538 esas numaralı Çek Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının çerçeve 3'üncü maddeyle değiştirilen 5941 sayılı Kanunun 5'inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "hamilin talebi üzerine" ibaresinin "altı ay içinde hamilin talepte bulunması üzerine" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Fehmi Küpçü
Bolu

Gerekçe:

Karşılıksız çek keşide edilmesi durumunda hamilin talep hakkını ne kadarlık bir zaman içinde kullanacağı konusuna açıklık getirmek amacıyla bu önerge verilmiştir.

BAŞKAN – Yürütme organı?

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Bir belirsizliği gidermesi açısından olumlu buluyoruz önergeyi Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Evet, zamanlarda belirlilik ilkesi, doğru.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Şimdi, Hocam, bu üçüncü fıkrada hukuki sorumluluk ile idari yaptırım sorumluluğu diyor. Sorumluluk kategorisinde idari yaptırım sorumluluğu diye bir kategori var mı? Maddeyi oylayacağım, onun için oylamadan evvel soruyorum.

Buyurun.

PROF. DR. İZZET ÖZGENÇ – Tasarıdaki mevcut düzenlemeye göre idari yaptırım sadece çek hesabı sahibi gerçek veya tüzel kişiyle ilgili olarak uygulanabilecektir ama eğer mesel a...

BAŞKAN – Ben anlamını biliyorum. Bilimde böyle bir ayrım, kategori var mı? Cezai sorumluluk var, hukuki sorumluluk var, idari sorumluluk da var, idari yaptırım sorumluluğu var mı, doğru terim mi?

PROF. DR. İZZET ÖZGENÇ – İdari yaptırım sorumluluğu doğrudur, ibare olarak doğrudur.

BAŞKAN – Peki.

Teşekkür ederim.

BÜLENT TURAN (İstanbul) – Benim bir önergem olacak ama hazırlanıyor.

BAŞKAN – Sevgili Kardeşim, bakın, ibareyi sözlü olarak...

BÜLENT TURAN (İstanbul) – Söyleyeyim o zaman.

BAŞKAN – Bir dakika...

Anlatım değil, ibareyi, kanunda yer alacak ibareyi sözlü olarak söylüyorsanız tutanak zaten imza yerine geçer, söyleyemiyorsanız şu olur, bunun oylamasını bundan sonra yaparım. Getirin, kabul edilecek mi edilmeyecek mi...

Oylamayı erteliyorum, öbür maddeye geçiyorum, gelir de kabul görürse ancak o iki önerge doğrultusunda oylayacağım, yoksa bir önerge...

3'üncü maddeyi kabul edilen önerge doğrultusunda oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Görüşüğümüz teklifin 4'üncü maddesini okutuyorum:

MADDE 4- 5941 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırılması

MADDE 6- (1) Karşılıksız kalan çek bedelinin, çekin üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanunî ibraz tarihinden itibaren işleyecek 3095 sayılı Kanuna göre ticarî işlerde temerrüt faiz oranı üzerinden hesaplanacak faizi ile birlikte tamamen ödenmesi hâlinde, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı Cumhuriyet savcısı tarafından kaldırılır. Çek düzenleme ve çek hesabı açma

yasağının kaldırıldığı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına 5 inci maddenin sekizinci fıkrasındaki usullere göre bildirilir ve ilân olunur.

(2) Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararının verildiği yer Cumhuriyet Başsavcılığına başvurularak talebin geri alınması hâlinde de birinci fıkra hükmü uygulanır.

(3) Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağına ilişkin kayıt, kaydın girildiği tarihten itibaren her hâlde on yıl geçmesiyle Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından re'sen silinir ve bu işlem ilân olunur.”

BAŞKAN – Arkadaşlar, madde üzerinde görüş bildirmek isteyen? Söz yok, önerge yok.

Maddeyi yüksek oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Metot diyor, bütün çözümlerin anasıdır, metot çok önemli, metot, ama karıştırmayacaksınız.

Madde 5'i okutuyorum:

MADDE 5- 5941 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin dokuzuncu fıkrasında yer alan “bir yıla kadar hapis” ibaresi “Cumhuriyet savcısı tarafından üçyüz Türk Lirasından üçbin Türk Lirasına kadar idarî para” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN - Söz? Buyurun Buket Hanım, Bankalar Birliği.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ BUKET HİMMETOĞLU – Efendim, 5941 sayılı Yasa'yla banka çalışanları için adli para cezaları ve hapis cezalarına öngörül müştür. O zaman gene karşılıksız çek keşide eden kişi hakkında adli yaptırım, adli para cezası öngörül müşken son değişiklikle artık adli para cezası kalkmış ve karşılıksız çek keşide eden kişi sadece idari yaptırımla müeyyidelendirilmiştir. Gene hamiline çek yaprağı kullanmadan hamiline çek keşide eden kişi hakkındaki öngörülen hapis cezası da idari para cezasına dönüştürülmüştür. Anayasa'nın 13' üncü maddesinde ölçülülük esası vardır. Bu tasarının genel gerekçesinde de bu düzenlemeye yer verilmiştir. Dolayısıyla, karşılıksız çek keşide eden kişi hakkında herhangi bir adli para cezası veya hapis cezası öngörülmezken banka çalışanları için adli para ve hapis cezalarının öngörülmesinin eşitlik ilkesine uygun olmadığını düşünüyoruz. Takdirlerinize sunarız onların da bankalar için idari para cezasına çevrilmesi konusunda önerimizi iletiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Evet.

Buyurun.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Sayın Başkanım, Bankalar Birliğinin bu görüşüne biz katılamıyoruz. Muhataplara çek verilmesi, çek karnesi verilmesi, çek hesabı açılmasıyla ilgili mevzuatın ve hassasiyetin ve çeki ilişkin güvenin korunması açısından bu işlemleri yapan banka

personelinin titiz davranması gerektiğini düşünüyorum. Bu gerekçelerle bu öneriye biz yürütme organı olarak sıcak bakmadığımızı ifade ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Yıllarca bireylerin çektiği cezanın plütokratlar tarafından adalet kuralına uygun olarak düzenlenmesinin uygun olacağını düşünüyorum. Plütokrasi de biraz uyanık olsun, bu şeyleri yapmasın.

Efendim, işin latifesi Buket Hanım bu tamamen ama dengeli bir durumdur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

6'yı okutuyorum:

MADDE 6- 5941 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3- (1) Bankalar, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasıncı bu maddenin yayımı tarihinden itibaren bir ay içinde 2 nci maddeye göre yayımlanacak tebliğde belirlenen esaslara uygun olarak yeni çek defterleri bastırırlar.

(2) Bankalar, 30/6/2012 tarihine kadar müşterilerine yeni çek defterlerini verir ve ellerindeki eski çek defterlerini imha ederler.

(3) Bu Kanunun bu maddenin yayımı tarihinden önce yürürlükte bulunan hükümleri ile 3167 sayılı Kanun hükümleri gereğince düzenlenmiş olan eski çeklerin hukukî geçerliliği devam eder.

(4) Bankaların müşterilerine verdikleri eski çek defterleriyle ilgili olarak, muhatap bankanın 3 üncü maddenin üçüncü fıkrasına göre ödemekle yükümlü olduğu tutara ilişkin sorumluluğu 30/6/2018 tarihinde sona erer.

(5) 31/12/2017 tarihine kadar, üzerinde yazılı düzenleme tarihinden önce çekin ödenmek için muhatap bankaya ibrazı geçersizdir.

(6) Bu maddenin yayımı tarihinden önce verilen çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararlarına ilişkin kayıtlar, 6 ncı maddede düzenlenen yasağın kaldırılmasına ilişkin şartlar oluşuncaya kadar Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasında tutulmaya devam olunur.”

BAŞKAN - Buyurun.

TOBB HUKUK MÜŞAVİRİ İSKENDER ELVERDİ - Şimdi, efendim burada ısrarla üzerinde durulan bir konu vardı. Tamam, yani karşılıksız çekten dolayı hapis cezasının kaldırılması konusunda herkes hemfikir. Ancak gene herkesin hemfikir olduğu ve bizim de üzerinde durduğumuz bir konu tabii ki, ticari hayatta kullanılan bu çeklerden dolayı iyi niyetli hamillerin, alacaklıların haklarının korunması.

Değerli Bakanım, çok yakından bilecektir. Birkaç platformda biz Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği olarak bir yöntem önerdik. Bu yöntem çok basit bir yöntem. Çek karnesi verilirken, çek keşide

edecek olan kişinin, yani karne sahibi olacak kişinin peşin bir muvafakatının alınması ve bu muvafakat çerçevesinde torba kanunla Bankalar Kanunu'na eklenmiş olan ek madde uyarınca Bankalar Birliğine devredilen halihazırda Merkez Bankası tarafından yürütülen risk merkezi görevinin Bankalar Birliği tarafından yürütülürken oradan bir link hattıyla bizim gene kamu niteliğindeki kuruluşlar olan, kamunun denetimine tabi olan ticaret sicil müdürlüklerine bir link hattı verilmesi ve bu ticaret sicil müdürlükleri vasıtasıyla çek kesecek olan kişinin çekle ilgili sicillerine ulaşılabilmesi. Bu imkân sağlanırsa zaten çekteki güven de sağlanabilecek. Bu bir ara çözümdür, akılcı da bir çözümdür. Bu konu birkaç platformda dile getirildi, kabul de gördü. Ancak burada şimdi şöyle bir durumla karşı karşıyayız. Bu sistem kurulacak olsa dahi tam olarak bilgilere ulaşılma imkânını bu tasarı sağlamıyor. Çünkü bilgilerin bir kısmı Bankalar Birliğine devredilen risk merkezinde toplanacak, yani karşılıksız çekten dolayı mahkûmiyet ve soruşturma bilgileri orada toplanırken çek kesme ve düzenleme yasağına ilişkin bilgiler hâlâ daha Merkez Bankasında tutulmaya devam edecek ve Merkez Bankası bu bilgileri bu Bankalar Birliğindeki risk merkezine devredecek mi, devretmeyecek mi, o da belirsiz. Eğer sistem bu şekilde Sayın Bakanımın da müjdesini verdiği gibi “Biz bu sistemi bu şekilde kuracağız ve iyi niyetli hamilleri de koruyacağız.” diyor ancak neticede risk merkezindeki bu çek kesme yasağına ilişkin bilgilere ulaşamayacaksa Merkez Bankası kendinde tutma ve kimseyle paylaşmama niyetini sürdürecektse o zaman bu sistem işlemeyecek demektir. Benim burada yapmak istediğim sadece bir öneri ve bir destek isteğidir. Sayın Bakanımın da bulunduğu bu ortamda bu fikrimizi de sizlerle paylaşmak istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Buyurun Bülent Bey.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Değerli komisyon üyeleri, Sayın Bakan; şimdi bu geçici madde, 6'ncı maddeyle geçici 3'üncü maddeyi ekliyoruz. Burada bir değişiklik teklifim var, esas olarak onu açıklamak istiyorum. Şimdi biraz önce oyladığımız 2'nci maddeyle 5941 sayılı Kanunun 3'üncü maddesine bir dokuzuncu fıkra ekledik. Bu fıkrada beş yıllık bir süre koyduk. Bu fıkrada beş yıllık çekin üzerinde yazılı baskı tarihinden itibaren beş yıl içinde ibraz edilmemesi halinde bankaların sorumluluğunu kaldırdık. Beş yıllık bir süre. Bu olumlu bir düzenleme, geçti bu. Şimdi, bu çerçevede yine geçiş hükmü olan geçici maddede düzenleme yaparken bu düzenlemenin dördüncü fıkrasında eski çek defterleriyle ilgili “bunlardaki bankanın sorumluluğu 30 Haziran 2018'de sona erer” diye bir hüküm konmuş. Gerekçede niye altı yıllık bir düzenleme... Şimdi, yukarıda aynı bu maddenin ikinci fıkrasında 30 Haziran 2012 tarihine kadar bankalar yeni çek defterlerini bu düzenlemeye göre hazırlayıp vermekle yükümlüler. Şimdi 30 Haziran 2012'de yeni çek defterlerinin verilmiş olması bitecek, en son o tarihe kadar, basılı çek defterleri. Şimdi gerekçede neden bu tarihten sonra altı yıllık

bir süre konulduğuna ilişkin bir açıklama göremedim. Buradaki 2'nci maddeyle getirdiğimiz beş yıllık düzenlemeye paralel burada 30/6/2012 tarihini esas alarak beş yıllık düzenlemeyi koyarsak 2017'de bankaların bu sorumluluğu biterse piyasada şirketler şu sıkıntıyı yaşıyorlar. Şu anda eski çek koçanlarını hâlâ bulup ibraz edememe nedeniyle yeni basılı çek defteri alamayan çok sayıda şirket var. Bankalar bu sorumlulukları devam ettiği sürece yeni çek defterlerini vermiyor, gidin toplayın diyor. Şirketler beş altı sene önceki çek defterlerini bulamıyorlar, ibraz edilmemiş, koçanlar yok, bankaların sorumlulukları devam ettiği sürece de yeni çek defteri vermiyor. Bayağı ciddi sıkıntılar var. Altı yıl beş yıla çekilebilirse en azından bir yıl daha, bu şekliyle kalırsa 2018'den sonra bankalar yeni çek defteri ancak bunlara verecekler getirmediği sürece. Bu sebeple bir değişiklik önerisi getirdik.

BAŞKAN – Teşekkür ederim. Zaten okunacak, dinlemiş oldular.

Buyurun Buket Hanım.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ BUKET HİMMETOĞLU – Efendim, ben geçici madde 1'in ikinci ve dördüncü fıkralarıyla ilgili iki görüş açıklamak istiyorum: İkinci fıkrada bankaların 30/6/2012 tarihine kadar müşterilerine yeni çek defterleri vermeleri öngörülmüş. Fakat halihazırda bankaların elinde çok yüklü miktarda stokta çekler basılmış ve müşterilerine verilmek üzere hazır bekleniyor. Şimdi bu tasarıyla çeklerin üzerine çekin basım tarihi de konulma zorunluluğu geldi. Bu çerçevede yeni bir çek defteri verilme zorunluluğu çıkıyor. Ama bankanın elindeki bu çek defterlerinin imha edilmemesi hiç olmazsa ekonomiye kazandırılması açısından bu sürenin 30/6/2012 değil de 30/12 olarak değiştirilmesini, bir altı ay daha bankaların elindeki çek defterlerini kullanabilmesi açısından. Halihazırda birtakım çekler eğer koçan haline dönüşmüşse onların üzerine baskı tarihini koymak çok zor ama sayfa halinde ise baskı tarihini koyabilecekler.

BAŞKAN – Bu olabilirlik, tabii çağırdığımız kişiler, kurumlar ancak görüş bildiriyorlar, önergeleşmesi lazım, çalışılması lazım, biz programlı bir komisyonuz, yani sadece söylemek yetmiyor.

Bakanım, genel müdür yardımcılarımız bir şey üretirlerse, oylamayabilirim de bu maddeyi. Anlık önergeler...

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ BUKET HİMMETOĞLU – Dördüncü fıkra var izin verirsiniz: Efendim, dördüncü fıkra da biraz önce Vekilim izah etti. Bankalar hakikaten verdikleri, krediler nedeniyle ayırdıkları karılıktan dolayı sorumlulukları sona ermediği için çek defterlerini geri istiyorlar müşterilerinden. Halbuki müşteriler bunların bir kısmını zayi etmiş, sisteme girmemiş, atılıyor. Dolayısıyla da bankalar ömür boyu o çek açıkta kaldığı müddetçe karşılık ayırmaya devam ediyor. Zaten bu çerçevede 3'üncü maddenin dokuzuncu fıkrasına düzenleme geldi. Bu ek eski

çek defterleri için öngörölmüş bir geçiş süreci. Biz bunun eğer uygun görürseniz 30/6/2015 olmasını , dolayısıyla müşterimizin rahatlamasının daha uygun olacağını düşünöyoruz. Takdirlerinize sunuyoruz.

BAŞKAN - Bakın Bülent Bey'in, Buket Hanım'ın en son söylediğı beyan da olsa öneri var. Ben bu maddeyi oylamıyorum, tekriri müzakere yapmayalım, boşuna oylamayalım.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının görüşü var, onu okutalım... Sayın Savcım, isterseniz bunu okutmayalım, anlatın veya okutayım dinlesinler.

Buyurun. Savcım, burası yargı organı değil, yargı organına talimat anlamına da gelmeyen norm organıdır ama yargı organından üstün organ mı, değil mi bilemiyorum fakat dünya egemenlik teorisi, birinci organ olduğunu söylüyor.

Buyurun.

CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI TEMSİLCİSİ SAVCI TAYYAR CEM ERALP - Sayın Başkanım, bu yeni tasarıyla mahkemelere uyarlama hakkı doğdu. Şimdi 3167 sayılı Yasa'da asliye ceza mahkemeleri görevliyen 5941 sayılı Yasa sulh ceza mahkemelerine yetki verdi, yeni yasa da cumhuriyet savcılarına. Şimdi bir yetki karmaşası ortaya çıkacaktır. Bu uyarlama yargılamalarını kimlerin yapacağını maddede açıkça belirtilirse mahkemelerde çok büyük tereddüt olmaktadır. Gereksiz yazışmalar, görevsizlik kararları, zaman ve emek kaybı olmaktadır. Uyarlama ve tedbir kararlarının hangi makam tarafından daha önce açılmış davalarda belirlenmesinde yarar olduğunu düşünüyorum.

Bir fıkra daha var: Bu da Yargıtay Başsavcılığındaki dosyalarla ilgili. Yargıtay Başsavcılığında bugünkü tarihle 200 bin çek dosyası beklemektedir. 60 bin dosya da Yargıtay ceza dairelerinde beklemektedir. Şimdi 200 bin dosyayı tebliğnameye bağlayıp daireye göndermek ve dairenin ilama bağlaması çok büyük zaman kaybı. O nedenle başsavcılığa bu dosyaları üst yazıyla iade etme yetkisinin verilmesi, hem hak kaybını önleyecektir zamanaşımı gibi nedenlerle davanın düşmesini önleyecektir. Yani başsavcının iade etmesi hiçbir hak kaybına da neden olmayacaktır. Benim açıklamalarım bu kadar. Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Ayrıca savcılığın görüşü madde madde zapta geçsin, ileride yorumda faydalı olur, çünkü yürütme olarak benzeri bir önerge... Okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu Sayın Başkanlığına

Çek Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının geçici 3' üncü maddesine iki fıkra eklenmesine ilişkin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının görüşü aşağıda bilgilerinize sunulmuştur.

Salgıyla arz olunur. 12.01.2012

Tayyar Cem Eralp
Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Y.
Yargıtay Cumhuriyet Savcısı

Geçici maddeye eklenmesi önerilen (7). ve (8). Fıkralar.

(7) Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce açılmış davalarda; uyarılama kararları ile "çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı" ve "idari para cezası"na ilişkin idari yaptırımlar yargılamayı yapan mahkeme tarafından verilir.

Gerekçe:

Bu kanunun yürürlük tarihinden önce; kesinleşmiş ancak infazı tamamlanmamış hükümlerle ilgili uyarılama kararları ile halen yargılaması devam eden dosyalarda tedbir kararı ve idari para cezasının hangi makam tarafından verileceğine ilişkin tereddütlerin giderilmesi, gereksiz yazışmalar ve kararlarla emek ve zaman kaybının önlenmesi ve yargının hızlandırılması amaçlanmıştır.

(8) Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce ilk derece mahkemelerince karar verilmiş olup, temyiz edilmekle Yargıtaya gönderilmiş ve halen Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında bekleyen dosyalar Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca, Yargıtay ceza dairelerinde henüz sonuçlanmamış dosyalar Yargıtay Ceza Dairesince mahkemesine iade edilmek üzere mahalline gönderilir. Bu işlem bozma kararının hukuki sonuçlarını doğurur.

Gerekçe:

Halen bu tarih itibarıyla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında 200.000 (ikiyüzbin) adet doya beklemektedir.

İkiyüzbin adet dosyanın tebliğname yazılmak suretiyle Yargıtay Ceza Dairelerine gönderilmesi aylar ve hatta yıllar alacaktır. Yüksek Yargıtay'ın dört dairesi çek davalarına bakmaktadır. Ceza dairelerinde bekleyen dosya sayısı ise 60.000 (altmışbin) civarındadır.

Ceza Dairelerinde bekleyen altmışbin dosya ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığından tebliğnameye bağlanarak gönderilecek ikiyüzbin dosyanın bir ilamla sonuçlandırılması halinde dosyaların mahalline geri gönderilmesi yıllara mal olacaktır.

Bu dosyaların Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca ve ceza dairelerince bir üst yazı ile doğrudan mahalline gönderilmesi; herhangi bir hak kaybına neden olmayacağı gibi üstelik davaların süratle sonuçlanmasını ve zamanaşımı vs. nedenlerle davaların düşürülmesini ve hak kayıplarını da engelleyecektir.

08.02.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un "GEÇİCİ MADDE 3" te de benzer bir hüküm bulunmaktadır.

BAŞKAN - Evet, şimdi bu sadece görüş olarak geçti.

Buyurun bir geçici madde önerisi var, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan tasarinın çerçeve 6. maddesi ile düzenlenen Geçici Madde 3'ün ikinci fıkrasındaki "30/6/2012" ibaresinin "31/12/2012" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Recep Özel

Isparta

Gerekçe:

Bankaların ellerindeki basılı çekleri kullanmalarına imkân tanımak amacıyla işbu önerge verilmiştir.

BAŞKAN - Yürütme organı katılıyor mu?

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Katılıyoruz.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Önerge var, okutuyorum:

TBMM Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/538 esas numaralı "Çek Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının 6'ncı maddesiyle 5941 sayılı Kanunla eklenen geçici 3'üncü maddenin dördüncü fıkrasında geçen "30/6/2018" ibaresinin "30/6/2017" olarak değiştirilmesini teklif ederiz.

Dilek Akagün Yılmaz

Uşak

Bülent Tezcan

Aydın

Gerekçe:

Tasarının 2'nci maddesi ile 5941 sayılı Kanunun 3. maddesine eklenen (9.) fıkradaki beş yıllık düzenlemeye paralellik kurulmuş, maddenin 2. fıkrasındaki 30/6/2012 tarihinden itibaren beş yıl eklenmiştir.

BAŞKAN – Demin kabul edilen önerge ile bu önergenin bağı...

Bülentciğim izah ettiniz, soracağım yürütme organına, kabulse kabul, değilse...

Bakanım, buyurun.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Sayın Başkanım, komisyonumuzun değerli üyeleri; bu önergeye katılamıyoruz. Şunun için: Çek ibraz etme yasağı, keşide tarihinden önce ibraz etme yasağı 2017'ye kadar uzatılmış idi, oysa karşılıksız çıkan çeklerde şikâyetçi olma ve yasak uygulanmasını talep etmek için altı aylık süre veriyoruz. 31/12/2017 tarihine altı aylık, bu çekler için şikâyet etme ve yasak konulmasını talep etme imkânı sağlayabilmek için çek hamillerine bunun üzerine altı ay ilave edilmek suretiyle o tarihe ulaşılmıştır. O tarihin "30/6/2018" yazılması tesadüfi değildir, altı aylık o süreler hesap edilerek yapıldığı için katılamıyoruz önergeye.

BAŞKAN - Peki efendim.

Önergeyi yüksek kabullerine arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Oktay Bey'in önergesini okuyalım.

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Yani okumayabilirsiniz de, nasıl olsa reddedilecek.

BAŞKAN - Ha yok yok, kabul de edildi.

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Muhalefetten doğru bir şey gelmez!

BAŞKAN – Yok yok, siz çok olgun bir milletvekilisiniz, inanın şey ettiği zaman bağlamı...

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Keşke muhataplarımız da aynı olgunluğu gösterse.

BAŞKAN – Bak, önergeyi kabul ettirecek ve ince bir siyaset yapıyor Oktay Bey.

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) – Hayır hayır, kesinlikle.

BAŞKAN - Latife söyledim, anladım, peki.

Buyurun.

TBMM Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 14/12/2009 tarihli ve 5914 sayılı "Çek Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı"nın geçici madde 3'e aşağıdaki şekilde bir fıkranın yedinci fıkra olarak eklenmesini arz ve teklif ederiz.

(7) Bu yasanın yürürlüğe girmesiyle birlikte daha önce Çek Kanununa muhalefet nedeniyle verilmiş ve adli sicil ile arşiv kayıtlarına kaydedilmiş ceza kayıtlarının resen silinir.

Murat Başesgioğlu
İstanbul

Oktay Öztürk
Erzurum

Celal Adan
İstanbul

Gerekçe:

Resen silinme cihetine gidilmemesi hâlinde adli sicil ve arşiv kaydında Çek Kanununa aykırılık kaydı olan her birey tek tek silinme talep edecek, bu da mahkemelerin aşırı bir yükün altına sokacaktır. Resen silinme hâlinde taraf da vatandaşların böyle bir külfetten mahkemeleri ise böyle bir yükten kurtarmış olacağız.

BAŞKAN - Evet, Sayın Bakanım buyurun.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Sayın Başkanım, mantalitesi itibarıyla doğru bir önerge, yalnız Adli Sicil Yasamızda genel bir hükmümüz var. Suç olmaktan çıkarılan fiiller resen zaten silinecektir. Dolayısıyla, içerik itibarıyla doğru bir önerge, ancak mükerrer duruma düşmemesi açısından, kanun tekniği açısından uygun olmayacaktır diye ifade ediyorum.

BAŞKAN – Kanunlarımızda tekrarlayıcı normlar var ama, yine de takdirinize bırakıyorum, bazen pekiştirme...

Buyurun.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Şimdi, Adli Sicil Kanunu’nun 12’nci maddesinin ikinci fıkrasında şöyle bir ibare var: “Fiilin kanunla suç olmaktan çıkarılması hâlinde bu suçtan mahkûmiyete ilişkin adli sicil ve arşiv kayıtları talep aranmaksızın tamamen silinir.” Adli Sicil Kanunu’nda bu hüküm olduğuna göre bu artık gereksiz diye düşünüyoruz.

BAŞKAN – Sorun şu: Genel normda var olan şeyler, özel nitelikli kanunlarda tekrarlanır mı, tekrarlanmaz mı? Bizde, bizim gelenekte her iki gelenek de uygulanıyor. Takdir sizin.

Peki: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/538 esas numaralı Çek Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının çerçeve 6’ncı maddesiyle değiştirilen 5941 sayılı Kanununa eklenen geçici maddeye aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

“(7) Bu kanun hükümlerine göre suç karşılığı uygulanan yaptırımı idari yaptırıma dönüştürülen fiiller nedeniyle

a) Soruşturma evresinde bulunan dosyalar hakkında Cumhuriyet Başsavcılığınca,
b) Kovuşturma evresinde bulunan dosyalar hakkında mahkemeye idari yaptırım kararı verilir.
Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında bulunan dosyalar hakkında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca
Yargıtayın ilgili dairesinde bulunan dosyalar hakkında ise ilgili dairece bu kanuna göre işlem yapılmak
üzere dava dosyası hükmü veren mahkemeye gönderilir ve bu mahkeme tarafından duruşma
yapılmaksızın karar verilir. “

Bülent Turan
İstanbul

Gerekçe:

5941 sayılı Çek Kanununun 5 inci maddesi ile 7 nci maddesinin dokuzuncu fıkrasında
düzenlenen adli nitelikteki yaptırımlar idari nitelikteki yaptırıma dönüştürüldüğünde söz konusu kanun
nedeniyle başlatılan veya devam eden soruşturma ve kovuşturma aşamasındaki dosyalar hakkında nasıl
bir işlem yapılacağına açıklık getirilmesi amacıyla bu önerge verilmiştir.

BAŞKAN - Evet, savcılığın da arzusuydu.

Sayın Bakanım, buyurun.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Sayın Başkanım, bu, bir intikal hükmü,
geçiş hükmü, buna ihtiyaç var, önergeyi biz de olumlu karşılıyoruz efendim.

BAŞKAN – Tamam, peki.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul
edilmiştir.

Bu maddeden evvel tekriri müzakere dilekçesi vardır.

KOMİSYON UZMANI – Sayın Başkanım, tekriri müzakere iki tane var, “Recep Özel” ve
“Bülent Turan” demiş. İkisini ayrı ayrı okuyorum.

BAŞKAN – Birleştir, tek oylama...

Evet, arkadaşlar, tekriri müzakere yinleme - “yenileme” değil de “yineleme” - önergesi var iki
tane, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan tasarının kabul edilen çerçeve 2’nci maddesinin tekriri müzakere yoluyla
tekrar görüşülmesini talep ederim.

Recep Özel
Isparta

Gerekçe: Yeterince müzakere edilmediğinden ve yeni öneriler olduğundan.

TBMM Adalet Komisyonu Başkanlığına

Tasarının 2'nci maddesinin yeniden görüşülerek ekli önergemiz doğrultusunda değişiklik yapılmasını arz ederim.

Bülent Turan
İstanbul

Ek: 1 adet önerge

BAŞKAN – Önergeleri birleştirerek oylarınıza sunuyorum, İç Tüzük'e göre salt çoğunluk şartı vardır yoksa madde olduğu gibi geçmiş sayılacak.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Başkanım, hangi önergeler onu bir şey yapsak, sestem anlayamadım.

BAŞKAN – Yok, yenileme önergesi bu, önerge değil. Ya, usul oyluyorum Üstadım. Daha merdiveni kuruyoruz, çıkarsak tepeye o tavanı yeniden gözden geçireceğiz.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci maddede, bir defa, yenileme önergesinin gerektiği kadar müzakere yapılmadığı beyanına katılmıyoruz. Komisyon yönetimi olarak gerektiği kadar müzakerenin fırsatı tanınmıştır ama önerge çalışmasında gecikilmiştir. Onu da ben kusur olarak görmüyorum. Komisyona da izafe edilen, atfedilen kusuru kabul etmiyorum.

Müzakereyi açıyorum. Madde üzerinde önerge dışında söz isteyen var mı?

Buyurun Buket Hanım.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ BUKET HİMMETOĞLU – Biraz evvel izah etmiştim, tekrarlamak gereği, bilmiyorum yok herhâlde. Şu an tasarı metninde “beş yıl” olarak öngörülen sürenin “üç yıl” olarak düzenlenmesini takdirlerinize sunuyorum birinci olarak.

İkinci olarak da Ticaret Kanunu'nda bildiğiniz üzere çek borçlarına karşı bir zaman aşımı süresi öngörülmüştür. İbrahim süresinin bitiminden itibaren altı ay sonra çek borçlarına karşı zaman aşımına uğrar, takip yapamazsınız. Bankaların ödemekle yükümlü oldukları tutara ilişkin sorumluluk Ticaret Kanunu'nda öngörülmediği için Ticaret Kanunu'nda muhatap bankaya karşı bu konuda bir zaman aşımı süresi bulunmamakta.

Biz, 726'ncı maddede nasıl bir düzenleme varsa zaman aşımına uğrama konusunda, bu Kanun'da da 5941 sayılı Kanun'da da muhatap bankanın ibraz süresinin sonundan itibaren belli bir

süre sonra sorumluluğunun sona ermesini arzu ediyoruz ve bunu ibraz süresinin bitiminden itibaren bir yıl olarak öneriyoruz.

Takdirlerinize sunarım.

MEVLÜT AKGÜN (Karaman) – Bir yıl mı?

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ BUKET HİMMETOĞLU – Evet, ibraz süresinin bitiminden itibaren bir yıl.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Devam ediyor mu Buket Hanım, bitti mi?

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ BUKET HİMMETOĞLU – Evet efendim, bitti.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buket Hanım, finansal hukukun Türkiye’de yetiştirdiği önemli hukukçulardan birisidir ama Buket Hanım “zaman aşımı süresi” yok, “zaman aşımı” var.

Ben şimdi önerileri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/538 esas numaralı Çek Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının çerçeve 2 inci maddesiyle değiştirilen 5941 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “altıyüz” ibarelerinin “bin” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

İsmail Kaşdemir
Çanakkale

Bülent Turan
İstanbul

Gerekçe:

Karşılıksız çek keşide edilmesi durumunda bankaların sorumluluğunu artırmak amacıyla bu önerge verilmiştir.

BAŞKAN – El kesesinden bol harcama.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Ben söz istiyorum.

BAŞKAN – Önergeye söz yok, önergenin müzakeresi yok. Büyük çoğunluk kabul eder, reddeder ama görüş soruyorum. Kimden görüş soruyorum? Yürütme organından çünkü o yürütecek.

Buyurun Sayın Bakanım.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Sayın Başkanım, ben Komisyonun takdirine bırakıyorum bu önergeyi.

BAŞKAN – Anladım.

Buket Hanım, finansal bir kuruluştur. İlgilisiniz, nedir görüşünüz?

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ BUKET HİMMETOĞLU – Efendim, biz aynen kalmasını düşünüyoruz çünkü zaten kanunda ocak ayı itibarıyla Merkez Bankası bunu sürekli güncelliyor. Bu 600 değil şu an, 655 lira. Üstelik ocak ayı itibarıyla sanıyorum birkaç gün içinde, bir hafta içinde Merkez Bankası bu rakamı tekrar güncelleyecek. Dolayısıyla da takdirler size ait ama...

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Sayın Başkanım, bin lira az bile vallahi, ben size söyleyeyim. Ben “2 bin lira” diyecektim. Aslında 2 bin lira olması lazım.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Bence de az.

BAŞKAN – Ben karışmıyorum. Genel Kurulda yine tasarruf yetkisinde bulunulabilir. Ben şahsen bir şey etmiyorum, yani etkilemek istemiyorum.

Ben kabulünüze sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Sayın bakayım, nisap bakayım... Kabul ediyor çoğu, kabul ediyor.

Bakanla ben katılmadık. (Gülüşmeler) Ben katılmıyorum yani, takdire bırakıyorum yani pozitif veya negatif beyanda bulunmuyorum.

Diğer önerge daha var dediniz. Bitti mi?

KOMİSYON UZMANI – Bitti.

BAŞKAN – Arkadaşlar, kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi ikinci defa ve tekraren oyluyorum...

RECEP ÖZEL (Isparta) – Bir dakika... “Üç yıl” teklifini kabul ettik mi etmedik mi, onu bir görüşelim.

BAŞKAN – Buyurun efendim.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Üç yıl... Bir teklif var, önerge yok da.

BAŞKAN – Önergeyi demiyorum kardeşim, önergeyi oyluyorum ya.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Kabul ediliyor da önergeyi oyladınız...

BAŞKAN – “Maddeyi tekraren oyluyorum.” diyorum.

RECEP ÖZEL (Isparta) - Bir dakika Başkanım, şimdi...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) - Bir önerge daha var.

BAŞKAN – Kimin önerisi var?

MEVLÜT AKGÜN (Karaman) – Beş yıllık sürenin üç yıla...

BAŞKAN – Kimin önerge? Bana gelmedi kardeşim, benim kerametim yok.

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Orada orada, geldi geldi.

BAŞKAN – Yok kardeşim, önerge yok bende. Bana gelen önerge yok.

Oylarınıza sunuyorum...

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ BUKET HİMMETOĞLU – Efendim...

BAŞKAN – Efendim, buyurun, gelsin o zaman. Bakın, ben bu maddede iki defa, üçüncü defa olanak veriyorum. Buyurun.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Başkanım, bir dakika...

BAŞKAN – Önerge yok. (Gürültüler, “Biri yazsın.” sesi)

Yazın, buyurun.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Başkanım, “Önerge var.” demiyoruz size. Bunu Bankalar Birliği konuştu, eğer uygun görüyorsa önergesi hazırlanır.

BAŞKAN – Ben uygun nasıl görürüm ya, sizler de uygun nasıl görürsünüz?

Önergeleştirin, komisyona ondan sonra.

Arkadaşlar, tekrarlıyorum, maddeyi kabul edilen önerge doğrultusunda ve tekriren oyluyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde bu şekilde kabul edilmiştir.

7’nci madde...

MADDE 7- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Söz? Yok.

Önerge? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 8...

MADDE 8- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Söz? Yok.

Önerge? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifi bir bütün olarak... (“Tasarı” sesleri) Teklifi, tasarımı...

Arkadaşlar, bir şey söyleyeyim: Aslında Anayasa hukukunda teklif, hem tasarımı ve hem milletvekili önerisini kapsayan asal bir üst kavramdır. Onun için, Komisyon Başkanı beyanıyla bir hata işlememektedir.

Ben oylarınıza sunuyorum genelini, tümünü: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Kabul etmeyenler Başkanım...

BAŞKAN – Kabul etmeyenler... Oy çokluğuyla. “Kabul edenler... Kabul etmeyenler” dedim ben.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Notunuzu mu aldınız?

BAŞKAN – Yok, isim yazılmaz zaten, işaretle oylama.

Arkadaşlar, muhalefet şerhi falan var mı?

Sayın Bakanım, redaksiyon yetkisini, arkadaşlar istiyorum.

Redaksiyon yetkisini kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Muhalefet şerhi var mı?

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Ben yazacağım. Baskı yok Sayın Başkan.

BAŞKAN – Yok, baskı olmaz.

Kaç gün vereyim arkadaşlar?

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Bizim muhalefet şerhimiz yok.

BAŞKAN – “Muhalefet şerhim var.” diyor.

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Kim var?

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Yok efendim, nerede var? Niye muhalefet ediyorsun?

(Gülüşmeler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, ben pazartesi günü öğleyin basıma veririm bunu. Pazartesi öğleye kadar bana gelsin.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Kaça kadar?

BAŞKAN – Pazartesi 12.00'ye kadar basmaya vermek için bekliyorum.

Oldu, tamam.

Kapanma Saati: 15.09